

ANTİK OLİMPİYAT OYUNLARI

Tarihsel Gelişimi

Yunan festivallerinin en eskisi ve evrensel kabule göre en iyisi olan Olimpiyat Oyunlarının kökenine ve yarışmaların gerçekte nasıl başladığına dair ayrıntılar hakkında çok az şey bilinmektedir. Olimpiyat oyunlarından geriye kalan en eski kayıtlar, oyunların M.Ö. 776 tarihinde düzenlendiğini gösterse de, aslında oyunların başlangıcının belirsiz olduğu söylenebilir. Özellikle Olimpia bölgesinde yapılan kazılar sonucu ortaya çıkan bulgular, bu bölgede çok daha önce bu gibi yarışmaların yapıldığını ortaya koymuştur. Arkeolojik bulgulardan faydalanan bazı tarihçiler, bu sporların M.Ö. 1500 yılından itibaren bölgede yapıldığını belirtmişlerdir. Özellikle tarihçilerin üzerinde durdukları bir diğer önemli husus ise olimpiyatlarda yer alan spor branşlarının yüzyıllar boyunca yapıldığı ve bu branşların Yunanlılar tarafından keşfedilmediği ve Mezopotamya, Anadolu ile Ege yörelerinden geldiğidir. Ancak eldeki verilere göre, Olimpiyat oyunları ile ilgili ilk kesin kayıt M.Ö. 776 yılına ait olduğundan Olimpia’da yapılan bu yarışmalar Olimpiyat oyunlarının başlangıcı kabul edilir.

Antik Yunanistan’ın tek bir devlet değil birbirleriyle savaş halinde olan küçük, bağımsız şehir devletlerinden oluşmaktadır. Birbiriyle savaş halinde olan bu şehir devletlerinin savaşını engellemek amacıyla M.Ö 8. yüzyılda Elis Kralı İphitos tarafından ateşkes ilan edilmiş ve bu şehir devletleri arasında müsabakalar düzenlenmeye başlamıştır. Düzenlenen bu müsabakaların olimpiyat oyunlarının başlangıcı olduğu kabul edilir. Ayrıca Antik Yunan’da gerçekleşen olimpiyat oyunlarının düzenlenme amacının bir diğer nedeni olarak da Yunan mitolojisinin baş tanrısı Zeus’a bağlılık göstermek olduğu belirtilmektedir.

Oyunlara Katılım Şartları

Olimpiyat oyunlarına sadece Yunan kökenli soylular katılabilirdi. Bu soylular içerisinde iyi bir vatandaş olduğunu ispatlayan, şerefli, dürüst ve herhangi bir suçtan hüküm giymemiş, özgür doğmuş Yunan erkekleri yarışmalara alınırdı. Ayrıca sporcuların yarışabilmeleri için Olympia’ya gelmeden on ay önce çalışmaya başladıklarına ve hakemlerin gözetimi altında Elis’te bir ay eğitim aldıklarına dair yemin ederlerdi. Elis’te yapılan son bir aylık eğitim kampında sporculara olimpiyat disiplini hakkında bilgiler verilir ve antrenmanlar yaptırılırdı. Öte yandan yarışmalar çıplak olarak yapıldığından kadınların yarışmaları seyretmesine izin verilmezdi.

Oyunların Uygulanışı

İlk zamanlar, ruhların 8 yılda bir dirileceği inancıyla 8 yılda bir yapılan oyunlar daha sonraları Yunanlılar tarafından “Olimp” ismiyle anılan bir vadide ve tanrıları için inşa ettikleri yapıtların ortasında 4 yılda bir düzenlenmiştir. 5 gün süren olimpiyatların bittiği 5. gün kurbanlar kesilir, olimpiyat şampiyonlarının heykelleri dikilirdi. Olimpiyat oyunları hiç kesintiye uğramadan 12 asır devam etmiştir.

Oyunlarda Verilen Ödüller

Olimpiyat oyunlarında ödül olarak Zeus’un oğlu Herakles tarafından dikildiği sanılan ve kutsal kabul edilen zeytin ağacı dallarından yapılan çelenk verilirdi. Bu ödülü kazananlar ülkelerinde milli kahraman ilan edilir, adlarına şiirler yazılır, heykelleri dikilir, adları mermerlere kazınır, tiyatrolarda ayrı bir yer ayrılır, öldüklerinde adlarına anıt mezarlar yapılırdı.

Antik Yunanda hızlı koşmanın büyük marifet olarak değerlendirilmesi nedeniyle en büyük ödülleri koşu müsabakalarını kazananlara verilmiştir. Ayrıca olimpiyatların koşuyu kazananların adıyla anılması gelenek haline getirilmiştir. Bu nedenle MÖ 776 Olimpiyat Oyunları’nın adı ‘Coroebus’ veya ‘Koriobus’ olarak da geçer.

Oyunlarda Yer Alan Branşlar

Eski olimpiyatlarla günümüz sporları arasındaki en büyük fark, eski olimpiyatların tamamen bireysel spora dayalı bir anlayışla programlanmış olmasıdır. Eldeki bilgilere göre, bu ilk Olimpiyatların programında, ‘stade’ diye anılan spor sahasının uzunluğu olan 192 metreyi kapsayan sprint (hız) koşusu bir bakıma olimpiyatların temelini oluşturmuştur. Daha sonra oyunlara boks, araba yarışları, yüzme, kaya parçaları kaldırma şeklinde yapılan halter gibi branşlar da dâhil edilmiştir.

YARI UNUTULMUŞLUK DEVRİ

Antik olimpiyat oyunlarının parlak dönemleri, şampiyonluğun zamanla politik güç ve imtiyaz kazanma yolu olarak görülmesi nedeniyle gerilemeye başlamıştır. Bunun yanı sıra oyunların başlangıcında yarışmalara sadece Yunan asıllı soyluların ve sabıkasızların alınmasına rağmen zamanla bu oyunlara

Giritli ve Sicilyalı yabancı atletler de katılmaya başlamıştır. Öte yandan Romalıların M.S. 146 yılında Yunanistan'ı işgali ile birlikte olimpiyatlara katılmaları, oyunların bozulmasında önemli etken olmuş ve Antik Olimpiyatların ihtişamlı yıllarının sona erdiğinin sinyalini vermiştir. Romalı bir general olan Sulla'nın ordusunu finanse etmek için Olympia'yı görevden alması, M.Ö. 80'deki oyunları Roma'ya transfer etmesi ve ayrıca bazı Roma olimpiyat yarışmacılarının davranışlarının soylu Antik olimpiyat sporcusuna ilişkin idealize edilen görüşle örtüşmemesi bu sonuca örnek olarak verilebilir. Ayrıca İmparator Neron'un Olympia'da yarışmak istemesi ve bu nedenle de oyunları kendi programına uygun olması için M.S. 65'ten M.S. 67'ye ertelenmesi, etkinliği olan araba yarışını tamamlayamamasına rağmen yine de kazanan ilan edilmesi de örnekler arasında yer almaktadır.

Romalıların Hristiyanlığı kabulünden sonra dinsel ağırlıklı yapılan oyunların uygulama tarzında farklılaşmalar görülmüştür. Roma İmparatoru I. Theodosius, Hristiyanlığı yaymak adına geçmişten gelen tüm Pagan adet, inanış ve tapınaklarının ortadan kalkmasını emretmiş ve Pagan bir anlayışa dayandığını bildiği olimpiyatların sona ermesini emretmiştir. Bu bağlamda olimpiyat oyunlarının dinsizlik ve putperestlik gerekçesiyle İmparator I.Theodosius tarafından M.S. 394 yılında ve 293. olimpiyat oyunlarından bir yıl sonra kapatıldığı ve böylece çok eski tarihlerde başlayıp M.Ö. 776'dan itibaren düzenli şekilde yapılan, 1169 yıl devam eden ve 293 kez tekrarlanan olimpiyat oyunlarına 1896'ya kadar ara verildiği bilinmektedir.

MODERN OLİMPİYATLAR

Tarihsel Gelişimi

Roma İmparatoru I. Theodosius tarafından M.S. 394 yılında dini ve siyasi nedenlerle kapatılan olimpiyat oyunları 1500 yıl süreyle yapılmamıştır. Bundan sonraki süreçte dünya sporu içinde olimpik ruhun tekrar yer almasını ve gelişmesini sağlayan kişi Baron Pierre de Coubertin olmuştur.

Modern Olimpiyatlar'ın ilki 6-15 Nisan 1896 tarihleri arasında Antik Oyunlar'ın beşiği olan Atina'da, 9 spor branşında 311 sporcunun katılımıyla gerçekleşmiştir. Bundan sonra dört yılda bir yapılan olimpiyat oyunları 1896'dan günümüze kadar üç kez iptal edilmiş ve bir kez de ertelenmiştir. 1916 yılında Birinci Dünya Savaşı, 1940 ve 1944 yıllarında İkinci Dünya Savaşı yüzünden yapılamayan olimpiyatlar, 2020 yılında da Covid-19 salgını nedeniyle ertelenerek 2021 yılında yapılmıştır.

Günümüzde yaz ve kış olimpiyatları şeklinde uygulanan oyunlarda yer alan branşlar zamanla sayıca artmış ve 2024 Paris Olimpiyatları'nda 32 farklı branşın yer alacağı belirtilmiştir.

Antik Olimpiyat Oyunlarının aksine Modern Olimpiyat Oyunlarında kadınlar ilk kez 1900 Paris Oyunlarında yer almış ve zamanla kadınların olimpiyat oyunlarına katılımı artmıştır. Tokyo 2020 ise tarihteki en dengeli cinsiyet eşitliğine sahip yaz oyunları olmasının yanı sıra, açılış töreni sırasında bir erkek ve bir kadın sporcunun bayraklarını ortaklaşa taşımasına izin veren bir kural değişikliğinin uygulandığı oyunlardır.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC)

Baron Pierre de Coubertin'in çabalarıyla 23 Haziran 1894'te Paris'te toplanan kongrede sporun temeli ve gereği olan bedensel ve zihinsel niteliklerin geliştirilmesi, daha güzel ve barışçıl bir dünya oluşturulması, spor yoluyla insanları anlayış, dostluk ve kardeşlik duyguları ile donatmak amacıyla Uluslararası Olimpiyat Komitesi (I.O.C) kurulmuştur. Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin ilk başkanı olarak Yunan aydını Dimitrios Vikelas, sekreteri olarak da Baron Pierre de Coubertin seçilmiştir.

Baron Pierre De Coubertin

Modern Olimpiyat Oyunlarının kurucusu ve ünlü bir pedagog olan Baron Pierre de Coubertin, 1 Ocak 1863'te Paris'te doğmuştur. Annesi ve babası soylu olduğu için soylu olarak büyüyen Coubertin, iyi okullarda eğitim almış ve sporcu kimliği eğitim aldığı bu yıllarda ortaya çıkmıştır. Öğrencilik yıllarında eskrim ve boks sporlarıyla ilgilenmiştir.

İlk başlarda tepki görse de Fransa'da gençlik terbiyesinin spor yoluyla geliştirilmesi için çalışmış ve zamanla kültür-fiziği eğitimin bir parçası olarak kabul ettirmiştir.

Baron Pierre de Coubertin, 1889 yılında Fransa'da spor yöneticileriyle yaptığı toplantıda modern çağın gelişimine uymak için olimpiyatların yeniden canlandırılması gerektiğini belirtmiştir. Bunun üzerine gündemi Amatörlük ve Olimpizm olan ve 1894 yılında Sorbonne'de 37 spor kuruluşunu temsilen 78 kişi, 9 ülkeden 20 delegenin de hazır bulunduğu ve 2000'i aşkın kişinin izlediği International Athletic Congress'i toplamıştır. Bu gelişmenin ardından 23 Haziran 1894'te Uluslararası Olimpiyat Komitesi'ni (I.O.C) kuran Coubertin, 1925 yılına kadar komiteye başkanlık yapmış ve bu tarihte aktif olarak yürüttüğü Uluslararası Olimpiyat Komitesi başkanlığından ayrılarak görevine onursal başkan olarak devam etmiştir.

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK)

Türkiye'de olimpik hareketin başlangıcı 19. yy ortalarında modern sporların ülkeye girişini takip eden döneme rastlamaktadır. Bu dönem aynı zamanda Baron Pierre de Coubertin'in olimpiyat oyunlarını dünyaya yaymaya çalıştığı dönemdir.

1906 yılında olimpiyatlara katılan Türk sporcuların performansından etkilenen Coubertin'in 1907 yılında uğradığı ülkelere biri de Türkiye'dir. Türkiye'de Selim Sırrı Tarcan ile tanışan Coubertin,

Osmanlı Devleti'nde Olimpiyat Komitesi kurarak temsilci olmasını istemiştir. Böylece Selim Sırrı Tarcan, Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti'ni kurmak için çalışmalara başlamış ancak kendisi öğretmen olduğu için cemiyet başkanı Gazeteci Ahmet İhsan Tokgöz olmuştur. Böylece Osmanlı Olimpiyat Cemiyeti, 1908 Aralık ayında IOC'ye üye kabul edilen Selim Sırrı Tarcan'la, IOC'de ilk kez 1909 yılında yapılan Berlin birleşiminde temsil edilmiştir. 1911 Budapeşte birleşiminde Osmanlı Devleti, IOC üyeliğine resmen kabul edilmiş ve böylece Osmanlı Devleti, IOC üyelik sıralamasında 13. sırada yer almıştır.

2 Kasım 1923'te Türkiye Milli Olimpiyat Cemiyeti olarak ilk toplantısını yapan ve zaman içinde birkaç kez değişime uğrayan Osmanlı Milli Olimpiyat Komitesi'nin nihai adı 1923 yılında günümüze de ulaştığı şekilde Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) olarak resmîyet kazanmıştır.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin (IOC) Olimpik Antlaşması'na uyumlu tüzüğü, görev ve faaliyetleri ile Olimpik Hareket'in Türkiye'deki ve Türk sporunun da Olimpik Hareket içimdeki temsilcisi rolünde olan TMOK, Yaz ve Kış Olimpiyat Oyunları ile Gençlik Olimpiyat Oyunları, Avrupa Oyunları, Avrupa Gençlik Olimpik Festivalleri ve Akdeniz Oyunları gibi spor organizasyonlarına Türk sporcularının katılımı ve Olimpik Oyunlara adaylık konularında Türkiye'nin tek yetkili kurumudur.

Selim Sırrı Tarcan

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi'nin kurucusu olan Selim Sırrı Tarcan, 1874 yılında doğmuş ve Galatasaray Lisesi'nde öğrenim gördüğü yıllarda cimnastik sporuyla ilgilenmiştir. 1908 yılında meşrutiyetin ilanına kadar çalışmalarını sürdüren Tarcan, IOC başkanı Baron Pierre de Coubertin ile görüşme yaparak Milli Olimpiyat Komitesi kurmakla görevlendirilmiş ve IOC'nin Türkiye temsilcisi olmuştur.

Modern Olimpiyat Simgeleri

Olimpiyat Bayrağı

Olimpiyat bayrağı, beyaz zemin üzerinde ve her ülkenin bayrağında yer alan mavi, siyah, kırmızı, sarı ve yeşil olmak üzere 5 farklı renkte birbirine geçen halkalardan oluşur. Üstteki üç halka soldan sırasıyla mavi, siyah ve kırmızı; alttakiler ise sarı ve yeşildir. Olimpiyat halkalarının günümüzde kullanılan yedi versiyonu bulunmaktadır. Bunlar halkaların tam renkli olarak kullanılması ve altı resmî olimpiyat renginden (mavi, sarı, siyah, yeşil, kırmızı ve beyaz) sadece birinin renginde olması şeklindedir.

Olimpiyat bayrağı, ilk olarak 1920 Anvers Oyunları'nda kullanılmıştır.

Olimpiyat Yemini

Olimpiyat oyunlarının açılış töreninde oyunlara katılan bütün sporcuların olimpiyat yemini etmesi gerekir. Bu yemin, organizatör ülkenin ünlü bir sporcusu tarafından bütün sporcular adına söylenir. Olimpiyat yemini ilk kez 1920 Anvers Oyunları'nda Belçikalı ünlü eskrimci Victor Boin tarafından edilmiştir.

Olimpiyat Parolası

Olimpiyat oyunlarının açılışında yapılan yeminin ardından "önemli olan kazanmak değil, katılmaktır" inancıyla "Citius" daha hızlı, "Altius" daha yüksek, "Fortius" daha güçlü ve "Communiter" birlikte sözlerinden oluşan parola ile oyunlara başlanır.

Olimpiyat Meşalesi

Olimpiyat oyunlarının sembolü haline gelen olimpiyat ateşi ilk olarak Olimpos kentinin 7 kilometre uzağında bulunan kayalıklarda yakılmıştır. Modern olimpiyatlarda ise olimpiyat ateşi ilk olarak 1936 Berlin Olimpiyatları'nda kullanılmıştır. Olimpiyat meşalesi, olimpiyat oyunlarının açılışında yakılır ve olimpiyat oyunlarının sonuna kadar yanar.

Olimpiyat Madalyası

Olimpiyat Oyunları'nda birinciliği kazanan sporculara altın, ikincilere gümüş, üçüncülere de bronz madalyalar verilir. Bu madalyaların bir yüzünde elinde zafer çelengi tutan Zafer Tanrıçası Nike'in kabartması, arka yüzünde ise, olimpiyatı düzenleyen ülkenin amblemi bulunur.

OLİMPİK ORGANİZASYONLAR

Giriş

Olimpik hareket eski bir tarihe ve yüksek idealleri ortaya koyan modern bir tüzüğe sahiptir. Bu yüksek idealler, beden, iradenin ve zihnin niteliklerini yücelten ve dengeli bir bütün içinde birleştiren bir yaşam felsefesini ve sporu kültür ve eğitimle harmanlayan, çabadan alınan hazzı, iyi örneklerin eğitici değerini ve temel etik ilkelere saygıyı esas alan bir yaşam tarzı yaratmayı amaçlamaktadır.

Olimpizm Felsefesi

Bazen olimpiyat kavramının belirli bir Oyuna atıfta bulunduğu düşünülse de, aslında açılış oyunları tarafından kutlanan ve oyunların yapılabileceği veya yapılamayacağı dört yıllık bir dönemi ifade etmektedir. Olimpizm kavramı ise daha az insan tarafından bilinen ve ancak kurucusu Pierre de Coubertin'in ifade ettiği bir felsefedir.

Amatör Ruh İdeali

Amatörlük ile profesyonellik arasındaki iyi-kötü ikiliği kaçınılmaz olarak Olimpiyatların bir "verisi" haline gelmiştir. Gerçek Olimpik sporunun profesyonellikten her ne pahasına olursa olsun kaçınması gerekmektedir. Amatörlük idealinin ataerki temeli aşılabilese bile, ev içi iş sorumlulukları ve kadınların tam zamanlı ebeveynlik yapmasına ilişkin sosyal beklentiler kadınları oyunlardan dışlamaktadır. Ülkelerin savaş sonrasında ekonomik ve siyasi anlamda süper güç konumuna gelebilmek adına oyunları kullanmaları, ülkelerin olimpik sporcularının seyahat masraflarını karşılamaları ve 1968 Meksika Olimpiyat Oyunları'na gelindiğinde, Puma ve Adidas ayakkabı şirketlerinin (iki Dassler kardeş) arasındaki rekabet, Brundage'in amatörlük anlayışını gülünç bir hayal ürünü haline getirmiştir (Hill, 1992).

OLİMPİYATLAR

Gerek antik olimpiyatlar gerekse modern olimpiyatlar olsun, katılımcı ülkeler ve sporcular açısından tarih boyunca büyük bir anlam ifade etmektedir. Antik Olimpiyat Oyunları bilindiği üzere MÖ 776'da Olympia'da başlamaktadır. Bazı otoriteler, yaklaşık 192 metrelik basit bir düz sprint yarışı olan ilk resmi etkinliğin, Zeus'a kurban töreninde kullanılacak alevi yakma yarışından oluştuğunu ifade etmektedirler (Gardiner, 1925). Modern Olimpiyatlara gelindiğinde ise, Pierre de Coubertin'in Olimpiyatların modern yeniden doğuşundaki rolü ve ayrıca tipik olarak antik Yunan dini 'Olimpiyat' festivalleriyle bağlantıları ortadadır (Young, 1987).

Antik Olimpiyat Oyunları

MÖ 776'da Olympia'da tek kısa ayak yarışından başlayarak düzenlendiği bilinen antik yarışmaların programı ve önemi büyük ölçüde antik Yunan tarihi ile ilişkilendirilmektedir. Antik olimpiyatlar, Klasik Atina'nın Altın Çağ'ından önce bile odak noktası olan mükemmellik ve prestij zirvesinin örneklediği tüm Yunan kültürünün ortak noktası olarak görülmektedir. Antik oyunların açılış etkinliği, stade olarak bilinen antik stadyumun tüm uzunluğu olan ve 200 metrelik bir koşudan oluşmaktadır. Antik oyunların kapsamında, ayak yarışlarına ek olarak üç mücadele etkinliği daha bulunmaktadır. Bunlar; güreş, boks ve pankreasyon etkinlikleridir. Oyunlar Yunan ırkı için bir gurur ve onur meselesi olarak görülmekte ve her şeyden daha değerli olan sade bir çelenk tacı elde etmek için adil oyun ve haysiyetle mücadele gerektirmektedir. Elbette bu olimpiyat şampiyonlarının başka yarışmalarda (olimpiyat dışı) ödül kazanmadıkları anlamına gelmemektedir. Birçok farklı yarışmada bu sporcular para ile diğer ödülleri almaktadırlar (Young, 1984).

Modern Olimpiyat Oyunları

Modern Olimpiyat Oyunlarının yeniden başlatılması kararı, Baron Pierre de Coubertin'in girişimleriyle birlikte 23 Haziran 1894'te Sorbonne Üniversitesi'nde, 14 ülkeden 79 delegenin katılımıyla düzenlenen uluslararası bir kongrede alınmıştır. Bu kongre aynı zamanda Olimpiyat Oyunlarının organizasyonuna ilişkin bir destek kuruluşu olmak amacıyla bir "Uluslararası Olimpiyat Oyunları Komitesi" nin oluşturulmasını da içermektedir. Uluslararası Olimpiyat Oyunları Komitesi ilk oyunların 1896 yılında Atina'da yapılmasını planlamıştır.

1896 Atina Olimpiyat Oyunları

İlk Modern Olimpiyatlardaki etkinlikler yalnızca erkek sporculara yöneliktir. Atletizmde on iki, halterde iki, grekoromen güreşte bir, yüzmede dört, bisiklette altı, teniste iki, hedef atışta beş, eskrimde üç ve jimnastikte sekiz yarışma gerçekleştirilmiştir. Kürek ve yatçılık dallarında da yarışmalar planlanmış ancak kötü hava koşulları nedeniyle iptal edilmiştir. 1896 Atina Olimpiyatlarında 14

ülkeden toplam 241 sporcu mücadele etmiştir (Wallechinsky, 2000). Yalnızca birinci ve ikinci sırada yarışmaları tamamlayanlar Olimpiyatta resmi olarak tanınmıştır. Birinci olanlara gümüş madalya, zeytin tacı ve diploma verilirken, ikinci olanlara ise bronz madalya, defne tacı ve diploma verilmiştir.

1900 Paris Olimpiyat Oyunları

1900 Olimpiyat Oyunlarına ev sahipliği yapacak olan Paris'in sergilenmesi oyunların önüne geçmiş durumdadır. Aynı zamanda Fransız sporunun yönetim organı, Coubertin'in coşkusunu paylaşmamışlar ve Olimpiyat hareketine pek fazla önem vermemişlerdir (Matthews, 1977). Üstelik asıl sorun, resmi ve resmi olmayan Olimpiyat etkinliklerinin programda yer almasıdır. Organizatörler, IOC tarafından onaylanmayan veya desteklenmeyen Olimpiyat müsabakalarının sahnelediğini iddia etmişlerdir. Paris Olimpiyatlarına 24 Ulusal Olimpiyat Komitesini temsilen yaklaşık 997 sporcu katılırken; Golf, Polo, Ragbi ve Kriket yeni olimpiik spor dalları olarak programa dahil edilmiştir. Ayrıca Paris Olimpiyatları'nda kadın sporcular da ilk kez olimpiyat sahnesine çıkmışlardır.

1920 Antwerp Olimpiyat Oyunları

1916 Olimpiyatları I. Dünya Savaşı sebebiyle gerçekleştirilememiştir. Son olimpiyatın ardından geçen sekiz yılın sonrasında, Birinci Dünya Savaşı'nın ardından, oyunların Antwerp'e verilmesi kararı, savaş sırasında büyük acılar çeken Belçika halkını Olimpiyatların organizasyon hakkı ile onurlandırmak için alınmıştır. Ayrıca, Almanya, Avusturya, Macaristan, Bulgaristan ve Türkiye savaşta yer alan ülkeler olduklarından Antwerp Olimpiyatlarına davet edilmemişlerdir. Antwerp Olimpiyatları iki yeni Olimpiyat geleneğini başlatmıştır. Birincisi, sporcuların halkın önünde Olimpiyat yemini etmeleri ve ikincisi, oyunlarda beş halkalı Olimpiyat bayrağının açılmasıdır.

1948 Londra Olimpiyat Oyunları

İkinci Dünya Savaşı, 1940 ve 1944 Olimpiyat Oyunlarının düzenlenmesine engel teşkil etmiştir. UOK 1944 Olimpiyat Oyunlarını düzenleme hakkını Londra'ya vermiştir ve bu durum İngilizlerin 1948 oyunlarına ev sahipliği yapmasına gerekçe sağlamıştır (Kieran ve Daley, 1973). 1948 Olimpiyat Oyunları çeşitli nedenlerden dolayı dikkate değer konumda yer almıştır. Pek çok kişi Olimpiyat Oyunlarının sona erdiğini erken ilan ettikten sonra İkinci Dünya Savaşının ardından, UOK yılmaz ruhunu bir kez daha sergileyerek Olimpiyatların planlandığı gibi gerçekleştirilmesini sağlamıştır. 1948 Londra Olimpiyatlarına daha önceki Olimpiyat Oyunlarına kıyasla daha fazla sayıda ülke (59 ülke) katılmıştır. Oyunlara 4104 atlet katılırken, bunlardan 390 tanesi kadın sporcular olarak, olimpiyatlara şimdiye kadar katılan en fazla kadın sporcu sayısına ulaşmıştır.

1992 Barselona Olimpiyat Oyunları

1992 Barselona Olimpiyat Oyunları, şimdiye kadar düzenlenen oyunlar arasında belki de en yüksek maliyetli olimpiyatlar (tahmini 7,5 milyar dolar) olarak yerini almıştır. Öyle ki National Broadcasting Corporation (NBC), oyunların yayın haklarını güvence altına almak için 350 milyon dolar ödeme gerçekleştirmiştir.

Barselona Olimpiyatları Sovyetler Birliğinin (bağımsız devletler topluluğunun ve Almanların doğu ve batı olarak birleşerek katıldığı olimpiyatlar olarak bilinmektedir. Barselona 1992, 25 spor dalında 257 yarışmanın düzenlendiği ve 169 ülkeden 9356 sporcunun katılım sağladığı Olimpiyatlar olarak olimpiik sahnede yerini almıştır. Ayrıca, 136 ülkeden 2704 kadın sporcu da 86 yarışmada boy göstermiştir (Defrantz, 1995).

2012 Londra Olimpiyat Oyunları

2012 Londra Olimpiyat Oyunları, 204 ülkeden 4847 kadın ve 5653 erkek sporcu olmak üzere toplam 10500 sporcunun katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Oyunlar 29 spor dalı üzerinden ve ilk kez Disiplin adı altında 39 farklı etkinlikler şeklinde düzenlenmiştir. Londra çevresinde bulunan 34 Olimpiyat mekanı taraftarlara ve sporculara ev sahipliği yapmıştır. 2012 Londra'da 21.000 medya ve basın kimlik belgesi verilmiştir. Dünya çapında televizyon izleyici sayısı 4 milyarı aşarken, internet izleyicilerinin sayısı ise yüz milyonları bulmaktadır. Oyunlar için 8,8 milyon bilet satılırken, 2961 teknik görevli, 5770 takım görevlisi 10.500 sporcuya eşlik etmişlerdir. 240.000 gönüllü başvuru arasından 70.000 gönüllü seçilmiştir. Her gün ortalama 180.000 seyircinin katıldığı oyunların planlama, organizasyon yönetiminde 6000 ücretli personel görev yapmıştır (Mechikoff, 2014).

Paralimpik Oyunlar

Belki de engelli bireylere yönelik organize sporun en eski kanıtları, işitme engelliler için ilk spor kulübünün Berlin'de kurulduğu 1888 yılına aittir. Ayrımcı rekabet kavramının öncüsü ise 1924 yılında Paris'te düzenlenen ilk Uluslararası Sessiz Oyunlar olarak bilinmektedir. Sporla ilişkili sağlık ve üretkenlik yararları, sporun bir rehabilitasyon amacı olarak kavramsallaştırılmasını teşvik etmiştir. Bu bağlamda 1948'de Guttmann, Londra Olimpiyat Oyunlarının Açılış Töreni ile aynı zamana denk gelecek şekilde Stoke Mandeville Hastanesi'nde ilk Uluslararası Tekerlekli Sandalye Oyunlarını düzenlemiştir. Paralimpik Oyunlar (engelli bireylerin katıldığı olimpiyat oyunları) ilk kez 1960 Roma Olimpiyat Oyunları ile birlikte Olimpiik sahnede yerini almıştır. Bunları 1976'da İsveç'in Ornskoldsvik kentinde düzenlenen ilk Paralimpik Kış Oyunları izlemiştir. Paralimpik Oyunlar, fiziksel engelli, zihinsel engelli veya görme engelli elit sporculara yönelik Olimpiyat Oyunlarının eşdeğeri niteliğindedir. 1984 yılında hem Yaz hem de Kış oyunlarında ilerleme sağlanmış, sırasıyla Los

Angeles ve Saraybosna Olimpiyat Oyunları'nda engelli spor dalları gösteri etkinlikleri olarak Olimpik programa dahil edilmiştir. 1988 Seul Olimpiyat Oyunlarından bu yana, tesislerden, teknolojiden ve uzmanlıktan yararlanmak için hem Kış hem de Yaz Paralimpik Oyunlarının ana Olimpiyatlarla aynı yerde düzenlenmesi yönünde trend oluşturulmuştur. Paralimpik Hareketin temel misyonu yaşamın her alanında toplumsal değişimdir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki başlangıcından bu yana Paralimpik hareketin tarihinde üç dönem görülebilir:

Terapi

Atletizm

Gelişim

GİRİŞ

Olimpiyatlar ve Paralimpik Oyunları dünyanın en büyük spor etkinliğidir. Olimpiyat Oyunları düzenlendiği ülkeler ve çevreleri için; istihdam, ekonomi, eğitim ve daha pek çok alanda ilerleme kaydedebilmek adına rüya gibi bir fırsattır. Yaklaşan Paris 2024 Yaz Olimpiyatları programında 32 ve bir sonraki Milano Cortina 2026 Kış Olimpiyatlarında da 8 branş olmak üzere toplam 40 spor dalı yer almaktadır. Olimpik programda yer alan bütün spor dalları o spor dalına ait uluslararası federasyonları tarafından üstlenilmektedir. Disiplinler, bir veya daha fazla etkinlikten oluşan spor dallarıdır. Etkinlikler ise, bir spor dalı veya disiplin dahilinde sıralamaya yol açan yarışmalardır.

Olimpik Branşlar

Önümüzdeki 2024 Paris Olimpiyat Oyunları programında 32 branş/spor dalı Yaz Olimpiyatları programında ve 8 branş/spor dalı Kış Olimpiyatları programında yer almaktadır. Olimpiyatlarda ilk kez gösteri sporları olarak yer alan çeşitli sporlar; Paris 1924'te kano, 1952'de hentbol (saha), 1972 Münih'te badminton, 1988 Seul'de kadınlar judo, 1988 Seul ve Barselona 1992'de taekwondo ve hem Meksika 1968 hem de Los Angeles 1984'de tenis daha sonra tümü tam Olimpiyat etkinliklerine yükseltilmiş Paris 2024 Olimpiyat programında yer almıştır. Ayrıca Kış Olimpiyatlarında da ilk olarak gösteri sporları olarak öne çıkan çeşitli sporlar da bulunmaktadır. Bunlar; Lake Placid 1932'de kadınlar sürat pateni, Lake Placid 1932, Seul 1988 ve Barselona 1992'de körling, Seul 1988 ve Barselona 1992'de serbest stil kayak ve Seul 1988'de kısa mesafe sürat pateni şeklinde yer almaktadır.

Olimpik Yaz Spor Dalları

Olimpik Yaz spor dalları: Su Sporları, Okçuluk, Atletizm, Badminton, Basketbol, Boks, Break Dans, Kano, Bisiklet, Binicilik, Eskrim, Futbol, Golf, Jimnastik, Hentbol, Hokey, Judo, Modern Pentatlon, Kürek, Ragbi, Yelken, Atıcılık, Kaykay, Spor Tırmanışı, Sörf, Masa Tenisi, Taekwondo, Tenis, Triatlon, Voleybol, Halter ve Güreş branşlarından oluşmaktadır.

Atıcılık

Muazzam bir hassasiyet ve odaklanma gerektiren atıcılık, ilk olarak 1896 Atina Olimpiyat Oyunlarında ortaya çıkmıştır. St Louis 1904 ve Amsterdam 1928 dışında, o zamandan beri Olimpiyat Oyunlarının hepsinde temel dayanak noktası olmuştur. Spor atıcılığı, bir hedefi kurşunla vurmak için ateşli silah kullanılmasıdır. Bunlar sabit hedefler veya kil olarak bilinen hareketli hedefler olabilir.

Sporcuların sınıflamaları ve olimpik kota

Atıcılık sporcularının, Paris 2024 Olimpiyat Oyunlarında yer alabilmeleri için; bireysel yarışmaların her biri için Eleme dönemi boyunca en az iki ISSF Şampiyonasına katılmış olmaları gerekmektedir. Sporcuların Dünya Sıralaması; sporcuların 1 Ocak'tan itibaren bir takvim yılı boyunca UASF Şampiyonasındaki başarılarına göre sıralamasını belirler.

Atletizm

Atletizm; koşma, atlama, atma veya yürümeyi içeren bir dizi etkinlikleri içeren Olimpik bir spor dalıdır. Genellikle 100 m, maraton veya uzun atlama gibi tekli yarışları, dekatlon ve heptatlon dahil olmak üzere kombine yarışları veya 4x100 m bayrak yarışı gibi takım bazlı etkinlikleri içermektedir. Çeşitli rekabetçi ve başarı odaklı atlama ve fırlatma etkinlikleri, atletizm etkinliklerinin genel menüsünün bir parçasıdır. Koşu parkurunun içindeki veya çevresindeki 'sahada' gerçekleştiriler, ancak zamanla belirli alanları kademeli olarak benimsemişlerdir.

Sporcuların sınıflamaları ve olimpik kota

Atletizm sporcularının, Paris 2024 Olimpiyat Oyunlarında yer alabilmeleri için; evrensellik sıralaması açısından, erkek veya kadın kalifiye sporcusu veya bayrak takımı bulunmayan herhangi bir Ulusal Olimpiyat Komitesinin, 100 m, 800m veya maratonda en iyi derecedeki erkek veya kadın sporcularının katılmasına izin verilecektir.

Badminton

Badminton, sahada iki oyuncu veya çiftler takımı tarafından oynanan bir raket ve mekik oyunudur. Spor adını İngiltere'nin Gloucestershire ilçesinde Beaufort Dükü'nün evi olan Badminton House'dan almaktadır. Dünyanın en hızlı raket sporu olarak adlandırılan Badminton, fileyle bölünmüş bir kortta raket ve tüy toplarla oynanmaktadır.

Sporcuların sınıflamaları ve olimpik kota

Paris 2024 Olimpiyat Oyunları'ndaki Badminton müsabakaları için toplamda 172 kota verilecektir. Bunlardan 86'sı kadın sporculara ve 86'sı erkek sporculara verilecektir. Her cinsiyet için, doğrudan

yeterlilik yoluyla 83 Olimpiyat kotası tahsis edilecek; biri ev sahibi ülkeye, ikisi ise evrensellik kontenjanlarına ayrılacaktır.

Basketbol

Basketbol, oyunun geniş tabanlı kökenlerini ve erken gelişimini yansıtan yaş, cinsiyet, sınıf, bölgesel ve ulusal düzeyde yaygın bir ilgiye sahip, rekreasyonel ve rekabetçi bir spor dalıdır. Basketbol, bir direğe bağlı yerden belirli bir mesafede yüksek (305 cm) bir çemberin içinden topun geçirilerek ve topun gönderildiği bölgeye göre sayı (2 sayılıklı, 3 sayılıklı atış ve 1 sayılıklı serbest atış) kazanmaya çalışan beş oyuncudan oluşan iki takım tarafından 4 periyot halinde (4 x 10 dakika) oynanmaktadır. Basketbol Olimpiyat sahnesindeki ilk görünümünü, 1904'te St Louis'de bir gösteri sporu olarak gerçekleştirmiştir. Ardından erkekler basketbol müsabakaları 1936'da Berlin Olimpiyat Oyunlarında resmi olarak tanıtılmıştır. Kadın basketbolu ise daha sonra, 1976 Montreal Olimpiyat oyunlarında programa eklenmiştir.

Sporcuların sınıflamaları ve olimpik kota

Olimpiyat Oyunları Paris 2024 basketbol turnuvalarında toplam 288 oyuncu (24 takım) yarışacaktır. Bu sayı her cinsiyet için 144 olarak belirlenmiştir. Her iki turnuvada da 12 takım mücadele edecektir. Ev sahibi ülke Fransa'ya her cinsiyet için bir kota yeri ayrılmıştır.

Binicilik

Binicilik, ata binmeyi içeren spor dalı için geniş kapsamlı bir terim olarak ifade edilmektedir. Olimpiyat oyunlarında Binicilik spor dalında üç disiplin vardır. Bunlar; terbiye (dresaj), yarış ve atlama (aynı zamanda gösteri atlama olarak da bilinir) disiplinleridir.

Bisiklet

Bisiklet spor dalı, insan gücüyle yapılan hareketin en hızlı şekli olarak belirtilmektedir. Bir bisikletçi kısa mesafeleri koşmaya göre iki kat daha hızlı, uzun mesafeleri ise üç kat daha hızlı kat edebilmektedir.

Boks

Boks, bir sporcunun rakibinin kafasına veya vücuduna (bel yüksekliğinin üzerinde) yumruklar atarak - hakemlerin kararına göre - puan toplamaya çalıştığı veya söz konusu rakibi devam edemeyecek duruma getirdiği, göğüs göğüse silahsız bir dövüş şeklidir.

Break Dans

New York sokaklarından sporun en büyük sahnesine kadar, 'Breakdans' 1970'lerde New York'un Bronx ilçesinde ortaya çıkan bir kentsel dans tarzıdır. Şehir dansını olağanüstü atletizmle harmanlayan bir dans sporu biçimidir. Hip hop kültüründen ortaya çıkmış ve akrobatik hareketlerle karakterize edilmiştir.

Cimnastik

Olimpik spor dallarından birisi olarak Cimnastik, artistik jimnastik ve ritmik jimnastik ve trampolin olmak üzere üç disiplini içermektedir. Hem rekreasyonel hem de rekabetçi uluslararası bir spor dalı olarak cimnastik, en temel düzeyde hem yer minderleri hem de çeşitli aletler üzerinde yapılan çok çeşitli özel egzersiz ve hareketlerin uygulanması yoluyla gücü ve esnekliği artırmak için tasarlanmıştır.

Sörf

Bir tahta üzerinde bedeni dik tutma ve tahtayı kırılan bir dalga karşısında yönlendirme sanatı olan Sörf, günümüzde hem bir eğlence ya da alt kültür hem de son derece disiplinli bir profesyonel spor dalı olarak varlığını sürdürmektedir.

Olimpik Kış Sporları

Olimpik kış spor dalları Kar sporları, Buz sporları ve Kızak sporları olmak üzere üç bölümde ele alınmaktadır. Kar sporları; Alp Disiplini, Biatlon, Kayaakla Atlama, Kayaklı Koşu, Kuzey Kombine, Serbest Stil Kayak ve Snowboard dallarından oluşmaktadır. Buz sporları; Artistik Buz Pateni, Buz Hokeyi, Körling, Kısa Kulvar Sürat Pateni ve Sürat Pateni branşlarından oluşmaktadır. Kızak sporları ise; Kızak, Skeleton ve Yarış Kızağı dallarından oluşmaktadır.

Alp Disiplini

Erkekler ve kadınlar Alp disipliniinde kayak spor dalı, 1936'da Garmisch-Partenkirchen'de Olimpiyat programına dahil olmuştur. 1936 yılında ki tek etkinlik hem yokuş aşağı hem de slalomun birleşik yarışması olarak bilinmektedir.

Snowboard

Snowboard sörf, kayak ve kayak unsurlarını birleştiren bir kış spor dalıdır. Bir tahta üzerinde dik durma ve kar üzerinde manevra yapma sanatı olan snowboard, dünya çapında kayak bölgelerinde yaygındır.

Kısa Kulvar Sürat Pateni

Kısa kulvar sürat pateninde sporcular zamana karşı değil, birbirlerine karşı yarışmaktadırlar. Bu durum, yarış için gereken strateji, cesaret ve beceri gibi unsurları ortaya koymaktadır. Kısa pist (veya kapalı alanda) sürat pateni, 1905-1906 yılları gibi erken bir tarihte oval piste toplu başlangıç yarışmalarının düzenlendiği Kanada ve Amerika Birleşik Devletleri'nde başlamıştır.

Paralimpik Branşlar

29 Temmuz 1948'de, Londra 1948 Olimpiyat Oyunları'nın Açılış Töreni gününde Dr. Guttmann, Paralimpik tarihinde bir dönüm noktası olan Stoke Mandeville Oyunları adını verdiği tekerlekli sandalye sporcuları için ilk yarışmayı düzenlemiştir. Bu yarışmalar, okçuluk spor dalında 16 yaralı asker ve kadını içermektedir. Stoke Mandeville Oyunları, daha sonra ilk kez 1960 yılında İtalya'nın Roma kentinde 23 ülkeden 400 sporcunun katıldığı Paralimpik Oyunları olarak değişerek, o zamandan bu yana her dört yılda bir yapılmakta olan bir olimpiik oyun haline gelmiştir.

Paralimpik Yaz Sporları

Şu anda UPK tarafından onaylanmış 28 Paralimpik spor dalı bulunmaktadır. Bunlardan 22 tanesi paralimpik yaz spor dalları olarak bilinmektedir. Paralimpik spor dalı statüsü kazanan en yeni iki spor dalı ise, badminton ve taekwondo olarak Tokyo 2020 Olimpiyat oyunlarında ilk kez olimpiyat sahnesine çıkmışlardır.

Para Okçuluk

Para okçuluk spor dalı için uygun görülen eksiklik türlerinden bazıları şu şekilde sıralanmaktadır; Bozulmuş kas gücü

Atetoz

Pasif hareket aralığının bozulması

Hipertoni

Uzuv eksikliği

Ataksi

Para okçuluğunda sporcular 'Açık' ve 'W1' olmak üzere iki sınıfa ayrılmaktadır. Açık sınıfta hem ayakta duran sporcular hem de tekerlekli sandalye kullananlar bulunur, okçular hedefe 90 derecelik açıyla konumlanır ve vücut desteğini kullanabilirler. W1 sporcuları, çekme ağırlığı olarak 45 lbs ile sınırlı olmamak üzere ve büyütülmeyen nişangahları kullanabilmektedirler.

Para Atletizm

Para atletizmde yarışmaya hak kazanabilmek için, kişinin uygun bir engele sahip olması ve Dünya Para Atletizmi Sınıflandırma Kuralları ve Yönetmeliklerinde belirtilen minimum sakatlık kriterlerini karşılaması gerekmektedir. Para Atletizmde 10 geçerli engel türü vardır. Bunlar; sekiz fiziksel engelin yanı sıra görme bozukluğu ve zihinsel bozukluk olarak sıralanmaktadır.

Paralimpik Kış Sporları

UPK komitesi tarafından onaylanan ve halen organize edilen altı tane paralimpik kış spor dalı bulunmaktadır. Bunlar; Para Alp Disiplini Kayak, Para Biatlon, Para Kayak Kros, Para Buz Hokey, Para Snowboard ve Tekerlekli Sandalye Körling disiplinleridir.

Para Alp Disiplini Kayak

Para Alp disiplini kayak dünya çapında uygulanmaktadır ve altı disiplini içermektedir. Bunlar; yokuş aşağı, slalom, dev slalom, süper G, süper kombine ve takım etkinlikleridir. Para Alp disiplini kayak yarışmaları, 'omurilik yaralanması, serebral palsi, amputasyon, Les autres koşulları ve körlük/görme bozukluğu' gibi fiziksel engelleri olan erkek ve kadın sporculara yöneliktir.

Para Biatlon

Para Biatlon ilk olarak, 1988 yılında Innsbruck'ta fiziksel engelli sporcular için tanıtılmış ve 1992'de görme engelli sporcular da yarışmaya hak kazanmıştır. Etkinlikler, toplam 6-15 km yarış mesafesi boyunca, serbest teknikte üç veya beş kez 2 veya 2,5 km parkur kayağı yapılmasından oluşmaktadır. İki etap arasında Para Biatlon sporcularınının 10 m mesafedeki iki hedefi vurmaları gerekmektedir. Her kaçırılan/iskalanan hedef, toplam rota süresindeki bir artışla cezalandırılır.

OLİMPİK YAZ VE KIŞ SPORLARININ ULUSLARARASI FEDERASYONLARI ULUSLARARASI FEDERASYONLAR

Uluslararası federasyonlar, olimpiyatların başlangıcından bu yana olimpik hareketin kilit oyuncularını olmuştur. Farklı spor disiplinleri arasında adil ve tutarlı rekabeti sağlamak için kurulmuşlardır. Her federasyon kuralları belirlemek ve uygulamaktan, büyük etkinlikler düzenlemekten ve sporlarını dünya çapında tanıtmaktan sorumludur. Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), Olimpik hareketin en yüksek otoritesidir.

Uluslararası Olimpik Yaz Spor Federasyonları

Yaz Olimpiyatları Uluslararası Federasyonları Birliği (ASOIF), Yaz Olimpiyat Oyunlarında yarışan uluslararası spor federasyonlarının kar amacı gütmeyen bir birliğidir. Olimpiyat dünyasında, uluslararası federasyonlar çeşitli yaz sporlarının düzenlenmesinde ve yönetilmesinde çok önemli bir rol oynamaktadır. Bu federasyonlar kendi sporlarının gelişimini, kurallarını ve müsabakalarını denetlemektedir.

Uluslararası yaz spor federasyonlarının rolleri

Spor Kuralları ve Standartlarını Belirleme: Federasyonlar, kendi spor branşlarının oyun kurallarını belirler ve bu kuralları günceller. Bu standartlar, ulusal ve uluslararası yarışmalarda geçerlidir.

Uluslararası Yarışmaların Düzenlenmesi: Uluslararası Yaz Sporları Federasyonları, sporcular arasında rekabeti teşvik etmek ve sporun dünya genelinde popülerliğini artırmak amacıyla çeşitli uluslararası yarışmaların düzenlenmesinden sorumludur.

Olimpiyat Oyunları'na Katılım: Federasyonlar, kendi spor dallarının Yaz Olimpiyat Oyunları'ndaki yerini belirler ve bu etkinlikte sporun başarılı bir şekilde organize edilmesini sağlar.

Genç Yetenek Geliştirme: Federasyonlar, genç yetenekleri keşfetmek, geliştirmek ve teşvik etmek amacıyla gençlik programları ve altyapı projeleri düzenler.

Eğitim ve Lisanslama: Sporcuların, hakemlerin, antrenörlerin ve diğer spor profesyonellerinin eğitimi ve lisanslaması gibi konularda yönergeler ve standartlar oluşturur.

Dopingle Mücadele: Federasyonlar, dopingle mücadele konusunda uluslararası standartları belirler ve doping testlerinin düzenlenmesi için protokoller geliştirir.

Uluslararası İlişkiler: Uluslararası Yaz Sporları Federasyonları, ulusal federasyonlar, diğer uluslararası spor örgütleri ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi gibi kuruluşlarla işbirliği yapar ve ilişkileri yönetir.

Sporun Geliştirilmesi ve Yaygınlaştırılması: Federasyonlar, kendi sporlarının dünya genelinde yaygınlaşması, katılımın artması ve gençler arasında popülerleşmesi için çeşitli girişimlerde bulunur.

Federasyonları tanıyalım

Uluslararası atıcılık federasyonları birliği (ISSF)

1907 tarihinde kurulan Uluslararası Atıcılık Federasyonları Birliği (International Shooting Sport Federation - ISSF), atıcılık sporunu düzenleyen ve yöneten bir uluslararası spor federasyonudur.

Uluslararası atletizm federasyonları birliği (IAAF)

1912 tarihinde kurulan Uluslararası Atletizm Federasyonları Birliği (IAAF) 2019 yılında adını Dünya Atletizm Federasyonu (World Athletics) olarak değiştirmiş olan, atletizm sporunu düzenleyen ve yöneten bir uluslararası spor federasyonudur.

Uluslararası badminton federasyonlar birliği (BWF)

1934 yılında kurulan Uluslararası Badminton Federasyonlar (BWF), badminton sporunu düzenleyen ve yöneten bir uluslararası spor federasyonudur.

Uluslararası basketbol federasyonlar birliği (FIBA)

1932 yılında kurulan Uluslararası Basketbol Federasyonları Birliği, kısaltılmış adıyla FIBA (Fransızca: Fédération Internationale de Basketball), dünya genelinde basketbolun yönetimini ve düzenlemesini üstlenen uluslararası bir spor federasyonudur.

Uluslararası binicilik federasyonlar birliği (FEI)

1921 yılında kurulan Uluslararası Binicilik Federasyonları Birliği'nin (International Federation for Equestrian Sports - FEI) bir başka adı olarak bilinir. FEI, binicilik sporunu düzenleyen ve uluslararası düzeyde bu sporun standartlarını belirleyen bir federasyondur.

Uluslararası bisiklet federasyonlar birliği (UCI)

14 Nisan 1900 tarihinde kurulan Uluslararası Bisiklet Birliği Federasyonu'nun (International Cycling

Union - UCI) adıdır. UCI, dünya çapındaki bisiklet sporunu düzenleyen ve yöneten uluslararası bir spor federasyonudur.

Uluslararası boks federasyonlar birliği (AIBA)

1946 yılında kurulan Uluslararası Boks Birliği Federasyonu, AIBA (International Boxing Association - AIBA) dünya genelinde amatör boksunu düzenleyen ve yöneten uluslararası bir spor federasyonudur.

Uluslararası break dans federasyonlar birliği (WDSF)

1957 yılında kurulan uluslararası dans federasyonu (IDSF), 2011 yılında adını Uluslararası Dans Sporları Federasyonu'ndan (IDSF) Dünya Dans Sporları Federasyonu'na (WDSF) değiştirdi. Bu değişiklik sporun küresel doğasını daha iyi temsil etmeyi amaçlıyordu.

Uluslararası cimnastik federasyonlar birliği (FIG)

1881 yılında kurulan Uluslararası Cimnastik Federasyonları Birliği (International Gymnastics Federation - FIG), dünya genelinde cimnastik sporunun yönetimini ve düzenlemesini üstlenen uluslararası bir spor federasyonudur.

Uluslararası dalga sörfü federasyonlar birliği (ISA)

1964 yılında kurulan Uluslararası Dalga Sörfü Birliği (International Surfing Association - ISA), dünya genelinde dalga sörfünü düzenleyen ve geliştiren bir uluslararası spor federasyonudur.

Uluslararası hokey federasyonlar birliği (FIH)

1924 yılında kurulan Uluslararası Hokey Federasyonu (International Hockey Federation - FIH), dünya genelinde hokeyi düzenleyen ve yöneten uluslararası bir spor federasyonudur.

Uluslararası eskrim federasyonlar birliği (FIE)

29 Kasım 1913 yılında kurulan Uluslararası Eskrim Federasyonları Birliği (Fédération Internationale d'Escrime - FIE), dünya genelinde eskrim sporunu düzenleyen ve yöneten uluslararası bir spor federasyonudur.

Uluslararası futbol federasyonlar birliği (FIFA)

21 Mayıs 1904 yılından kurulan Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (International Federation of Association Football - FIFA), dünya genelinde futbolun düzenlenmesi ve yönetilmesinden sorumlu olan ana uluslararası spor federasyonudur.

Uluslararası güreş federasyonlar birliği (UWW)

1912 yılında kurulan Uluslararası Güreş Federasyonu (United World Wrestling - UWW), dünya genelinde güreş sporunun düzenlenmesi ve yönetilmesinden sorumlu olan uluslararası bir spor federasyonudur.

Uluslararası golf federasyonlar birliği (IGF)

1958 yılında kurulan Uluslararası Golf Federasyonları Birliği (International Golf Federation - IGF), dünya genelinde golf sporunu düzenleyen ve yöneten uluslararası bir spor federasyonudur.

Uluslararası halter federasyonlar birliği (IWF)

1905 yılında kurulan Uluslararası Halter Federasyonları Birliği (International Weightlifting Federation - IWF), dünya genelinde halter sporunu düzenleyen ve yöneten uluslararası bir spor federasyonudur.

Uluslararası hentbol federasyonlar birliği (IHF)

1946 yılında kurulan Uluslararası Hentbol Federasyonları Birliği (International Handball Federation - IHF), dünya genelinde hentbolun yönetimini ve düzenlemesini üstlenen uluslararası bir spor federasyonudur.

Uluslararası judo federasyonlar birliği (IJF)

1951 yılında kurulan Uluslararası Judo Federasyonları Birliği (International Judo Federation - IJF), dünya genelinde judo sporunun düzenlenmesi ve yönetilmesinden sorumlu olan uluslararası bir spor federasyonudur.

Uluslararası kano federasyonlar birliği (ICF)

17 Kasım 1924 yılında kurulan Uluslararası Kano Federasyonları Birliği (International Canoe Federation - ICF), dünya genelinde kano ve su kayağı sporlarını düzenleyen uluslararası bir spor federasyonudur.

Uluslararası kayak federasyonlar birliği (World Skate)

2017 dekurulan Uluslararası Kaykay Federasyonu (World Skate), (Daha önce Uluslararası Paten ve Kaykay Federasyonu olarak biliniyordu, ancak 2017'de ismi World Skate olarak değiştirildi.) Kaykay, 2020 Tokyo Olimpiyatları'nda resmi bir Olimpiyat sporu olarak tanıtıldı ve bu durum kaykayın uluslararası arenada daha da dikkate alınmasını sağladı.

Uluslararası kürek federasyonlar birliği (FISA)

1892 yılında kurulan Uluslararası Kürek Federasyonu (Fédération Internationale des Sociétés d'Aviron - FISA), dünya genelinde kürek sporunun düzenlenmesi ve yönetilmesinden sorumlu olan uluslararası bir spor federasyonudur.

Uluslararası masa tenisi federasyonlar birliği (ITTF)

1926 yılında kurulan Uluslararası Masa Tenisi Federasyonları Birliği (International Table Tennis Federation - ITTF), dünya genelinde masa tenisi sporunun düzenlenmesi ve yönetilmesinden sorumlu olan uluslararası bir spor federasyonudur.

Uluslararası modern pentatlon federasyonlar birliği (UIPM)

1948 yılında kurulan Uluslararası Modern Pentatlon Birliği (Union Internationale de Pentathlon Moderne - UIPM), dünya genelinde modern pentatlon sporunun düzenlenmesi ve yönetilmesinden sorumlu olan uluslararası bir spor federasyonudur.

Uluslararası okçuluk federasyonlar birliği (WAF)

1931 yılında kurulan Uluslararası Okçuluk Federasyonları Birliği (World Archery Federation), dünya genelinde okçuluk sporunun düzenlenmesi ve yönetilmesinden sorumlu olan uluslararası bir spor federasyonudur.

Uluslararası ragbi federasyonlar birliği (World Rugby)

1886 yılında kurulan Uluslararası Ragbi Federasyonu (World Rugby) (İlk olarak International Rugby Football Board olarak kuruldu, daha sonra adı World Rugby olarak değiştirildi), dünya genelinde ragbi sporunun düzenlenmesi ve yönetilmesinden sorumlu olan uluslararası bir spor federasyonudur.

Uluslararası spor tırmanış federasyonlar birliği (IFSC)

2007 yılında kurulan Uluslararası Dağcılık ve Tırmanış Federasyonları Birliği (International Federation of Sport Climbing - IFSC), dünya genelinde spor tırmanışının düzenlenmesi ve yönetilmesinden sorumlu olan uluslararası bir spor federasyonudur. 2020 Tokyo Olimpiyatları'nda resmi bir Olimpiyat sporu olarak tanıtılmıştır.

Uluslararası su sporları federasyonlar birliği (FINA)

1908 yılında kurulan Uluslararası Su Sporları Federasyonları Birliği (Union Internationale de Natation - FINA), dünya genelinde su sporlarının düzenlenmesi ve yönetilmesinden sorumlu olan uluslararası bir spor federasyonudur.

Uluslararası taekwondo federasyonlar birliği (WTF)

1973 yılında kurulan Uluslararası Taekwondo Federasyonları Birliği (World Taekwondo Federation - WTF), taekwondo sporunun dünya genelinde düzenlenmesi ve yönetilmesinden sorumlu olan uluslararası bir spor federasyonudur.

Uluslararası tenis federasyonlar birliği (ITF)

1913 yılında kurulan Uluslararası Tenis Federasyonu (International Tennis Federation - ITF), dünya genelinde tenis sporunun düzenlenmesi ve yönetilmesinden sorumlu olan uluslararası bir spor federasyonudur.

Uluslararası triatlon federasyonlar birliği (ITU)

1989 yılında kurulan Uluslararası Triatlon Birliği (International Triathlon Union - ITU), dünya genelinde triatlon ve duatlon sporlarının düzenlenmesi ve yönetilmesinden sorumlu olan uluslararası bir spor federasyonudur.

Uluslararası voleybol federasyonlar birliği (FIVB)

1947 yılında kurulan Uluslararası Voleybol Federasyonları Birliği (Fédération Internationale de Volleyball - FIVB), dünya genelinde voleybol ve plaj voleybolu sporlarının düzenlenmesi ve yönetilmesinden sorumlu olan uluslararası bir spor federasyonudur.

Uluslararası yelken federasyonlar birliği (ISAF)

1907 yılında Uluslararası Yelken Federasyonları Birliği (International Sailing Federation - ISAF), yelken sporunun dünya genelinde düzenlenmesi ve yönetilmesinden sorumlu olan uluslararası bir spor federasyonudur.

Uluslararası Olimpik Kış Spor Federasyonları

Olimpik Kış Sporları, Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) tarafından düzenlenen Kış Olimpiyat Oyunları kapsamında yer alan spor dallarını içerir. Bu spor dalları için özel olarak kurulmuş olan uluslararası federasyonlar, her bir spor dalının organizasyonunu ve yönetimini üstlenir.

Uluslararası kış spor federasyonlarının rolleri

Kış Sporları Kuralları Belirleme: Federasyonlar, kendi spor branşlarının oyun kurallarını belirler ve günceller. Bu kurallar, uluslararası yarışmalarda ve Olimpiyat Oyunları'nda geçerlidir.

Uluslararası Yarışmaların Düzenlenmesi: Uluslararası Kış Sporları Federasyonları, sporcular arasında rekabeti teşvik etmek ve dünya genelinde sporun popülerliğini artırmak amacıyla çeşitli uluslararası yarışmaların düzenlenmesinden sorumludur.

Olimpiyat Oyunları'na Katılım: Federasyonlar, kendi spor dallarının Kış Olimpiyat Oyunları'ndaki yerini belirler ve bu etkinlikte sporun başarılı bir şekilde organize edilmesini sağlar.

Sporcuların Gelişimini Teşvik: Federasyonlar, genç yetenekleri keşfetmek ve geliştirmek amacıyla gençlik programları düzenler. Aynı zamanda, sporcuların uluslararası arenada başarılı olabilmeleri için destekleyici programlar uygular.

Eğitim ve Lisanslama: Sporcuların, hakemlerin, antrenörlerin ve diğer spor profesyonellerinin eğitimi ve lisanslaması gibi konularda yönergeler ve standartlar oluşturur.

Dopingle Mücadele: Dopingle mücadele konusunda uluslararası standartları belirler ve doping testlerinin düzenlenmesi için protokoller geliştirir.

Federasyon İlişkileri: Uluslararası Kış Sporları Federasyonları, ulusal federasyonlar, uluslararası spor örgütleri ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi gibi diğer spor kuruluşları ile işbirliği yapar ve ilişkileri

yönetir.

Kış Sporlarının Geliştirilmesi: Federasyonlar, kendi spor dallarının dünya genelinde yaygınlaşması ve katılımın artması için çeşitli girişimlerde bulunur. Bu, sporun tabanını genişletmeyi ve gençleri spora çekmeyi içerir.

GENEL KATILIM KOŞULLARI

Antik Olimpiyat Oyunları'ndan günümüz Modern Olimpiyat Oyunları'na kadar yarışmacıların uyması gereken bir takım kurallar belirlenmiştir. Yarışmalara katılacak sporcuların ilgili organizasyonlar tarafından belirtilen bu şartlara uyum sağlaması gerekmektedir. Antik Olimpiyatlar'a bakıldığında bu şartların erkek olma, Yunan asıllı bir soylu olma, herhangi bir suçtan hüküm giymeme, iyi bir vatandaş olma, şerefli ve dürüst olma şeklinde olduğu görülmektedir. Ancak günümüz olimpiyat oyunlarında bu şartlar farklılaşmış ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) tarafından belirlenmiştir. Olimpiyatlara katılmak isteyen ülkelerin Ulusal Olimpiyat Komiteleri (NOC), Uluslararası Federasyonları (IF) ve yarışacak sporcuların bu şartları taşıması gerekmektedir.

Olimpik spor olma sürecinin ilk adımı, Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) tarafından spor olarak tanınmaktır. Bir spor, tanındıktan sonra Uluslararası Spor Federasyonu (IF) statüsüne geçer. Ancak sporun IOC tarafından tanınması, olimpiyat oyunlarında yarışan bir etkinlik olacağı anlamına gelmeyebilir.

Oyunların bir parçası olabilmek için, sporun bağlı olduğu Uluslararası Federasyonu'n, IOC'ye uygunluk kriterlerini içeren bir dilekçeyle kabul başvurusunda bulunması gerekir. IOC daha sonra bu spor branşını, bir spor olarak; bir spor dalının alt disiplini olarak veya bir disiplin içinde bir yarışma şeklinde bir etkinlik olarak üç farklı yoldan biriyle olimpiyat programına kabul edebilir.

Olimpiyat oyunlarına katılmak için bir yarışmacı, takım yetkilisi veya diğer takım personeli, IOC (Uluslararası Olimpiyat Komitesi) tarafından belirlenen katılım koşulları da dâhil olmak üzere, Olimpiyat Tüzüğü'ne, Dünya Anti-Doping Kuralları'na ve Müsabakalarda Manipülasyonun Önlenmesine İlişkin Olimpiyat Hareket Kuralları'na ve IOC tarafından onaylanan ilgili Uluslararası Federasyon Kuralları'na saygı göstermek ve bunlara uymak zorundadır,

Olimpiyat oyunlarına katılan yarışmacı, yarışmaya katılan Ulusal Olimpiyat Komitesi'nin (NOC) ülkesinin vatandaşı olmalıdır,

Olimpiyat oyunlarına katılacak sporcuların yaşları, IOC tarafından onaylanan bir Uluslararası Federasyon'un yarışma kurallarında belirtilen dışında herhangi bir yaş sınırı olamaz,

Olimpiyat oyunlarında yarışmak için sadece IOC tarafından tanınan NOC'ler başvuruda bulunabilir.

BRANŞLARA ÖZEL KATILIM KOŞULLARI VE KOTALARI

Atıcılık: Sporcuların olimpiyatlarda katılacakları bireysel etkinliklerin her biri için elde ettikleri en az bir sıralama puanı ile olimpiyat oyunlarına yönelik eleme sıralamasında listelenmiş olmaları ve eleme dönemi boyunca en az iki Uluslararası Atıcılık Federasyonu şampiyonasına katılmış olmaları gerekmektedir. Bu dalda olimpiyat oyunlarına katılım için yaş sınırlaması bulunmamaktadır. Atıcılık dalında 170 kadın, 170 erkek olmak üzere toplam 340 kota yer alacaktır.

Atletizm: Yarışma yılının 31 Aralık tarihinde 20 yaşında olan bir sporcu büyükler kategorisinde her dalda; 18 veya 19 yaşında olan bir sporcu, Maraton, Maraton Yarış Yürüyüşü ve Karma Bayrak Yarışı hariç herhangi bir dalda; 16 veya 17 yaşında olan bir sporcu, Atma Yarışmaları, Heptatlon, Dekatlon, 10.000 m, Maraton ve Yürüyüş Yarışı yarışmaları dışındaki tüm dallarda yarışabilir.

Badminton: Sporcuların olimpiyat eleme dönemi boyunca Dünya Sıralama Listesi'ne dâhil edilen ilgili müsabakalarda en az üç (3) turnuvada oynamış ve sıralama listelerinde yer almış olmaları gerekir.

Paris Olimpiyat Oyunları için bu branşın kotası 86 kadın, 86 erkek olmak üzere 172 sporcu şeklindedir.

Basketbol: Basketbol dalında IOC tarafından belirlenen kuralların yanı sıra ilgili tarihte geçerli olan ve ana resmi müsabakalara katılmak için FIBA'nın (Uluslararası Basketbol Federasyonu) belirlediği şartlara da uyulması gerekir. 2024 Paris Olimpiyat Oyunları için kadınlarda 12 takım (144 sporcu), erkeklerde 12 takım (144 sporcu) olmak üzere toplam 24 takım (288 sporcu) kotasına yer verilmesi planlanmaktadır.

Binicilik: Bu branş, At Terbiyesi, Engel Atlama ve Üç Günlük Yarışma olmak üzere üç disiplinde uygulanacaktır. Bu dallarda sporcuların yanı sıra yarışmaya katılacak atların yaşlarında da sınırlama söz konusudur. Örneğin, sporcular engel atlama ve üç günlük yarışma branşında 18 yaşından küçük, at terbiyesi branşında da 16 yaşından küçük olmamalıdır. Atlar ise at terbiyesi ve üç günlük yarışma branşları için sekiz yaşından küçük, engel atlama branşı için ise dokuz yaşından küçük olmamalıdır.

Bisiklet: Salon Bisikleti, Yol Bisikleti ve BMX disiplinlerinde yer alacak sporcuların 18 yaşından küçük olmamaları, BMX Serbest Stil'de yarışacak sporcuların ise en az 15 yaşında olmaları ve Dağ Bisikleti'nde yarışacak sporcuların ise en az 19 yaşında olmaları gerekir.

Boks: Boks branşında olimpiyat oyunlarına katılabilmeleri için sporcuların 18-40 yaş aralığında olması gerekir. Bu dalda 124 kadın, 124 erkek olmak üzere 248 kota söz konusudur.

Break Dans: Sporcuların yarışmalara katılabilmeleri için 31 Aralık 2008 tarihinde veya öncesinde doğmuş olmaları gerekmektedir. Ayrıca 16 erkek ve 16 kadın olmak üzere toplam 32 kotaya yer verilecektir.

Cimnastik: Olimpiyat Oyunları'na katılabilmek için Artistik Cimnastik'te erkekler 31 Aralık 2006 veya öncesinde; kadınlar 31 Aralık 2008 veya öncesinde doğmuş olmalıdır. Ritmik Cimnastik'te ise yarışmaya katılacak tüm sporcuların 31 Aralık 2008 veya öncesinde; Trambolin'de yarışacak sporcuların ise 31 Aralık 2007 veya öncesinde doğmuş olması gerekir. Cimnastik'te sporcular için oyunların yapılacağı yılda maksimum yaş sınırlaması yoktur ancak sporcuların 16 yaşını doldurmuş olmaları gerekmektedir. Artistik Cimnastik'te 96 kadın ve 96 erkek olmak üzere toplam 192 sporcu; Ritmik Cimnastik'te toplam 94 kadın sporcu ve Trambolin'de 16 kadın ve 16 erkek olmak üzere toplam 32 sporcu için kota verilmiştir.

Eskrim: Eskrim branşında olimpiyat oyunlarına büyükler kategorisinde yarışan ve Olimpiyat Oyunları Elemeleri Turnuvaları'nın başlamasına 14 gün kala Uluslararası Eskrim Federasyonu (FIE) Büyükler Başarı Tablosu'nda en iyi dereceye/puana sahip sporcu katılım hakkı kazanır. Eskrim dalında kadın ve erkekler dâhil toplam 212 kotaya yer verilmiştir.

Futbol: Futbolda kadın eleme maçları ve olimpiik futbol turnuvaları için yaş sınırı yoktur. Ancak erkeklerin 1 Ocak 2001 veya sonrasında doğmuş olmaları gerekmektedir. Ancak her takımında yaş sınırının üzerinde üç oyuncuya izin verilir. Kadınlarda 12 takım, erkeklerde 16 takım olmak üzere için kota verilmiştir.

Golf: Olimpiyat oyunlarına katılabilmek için erkek ve kadın sporcuların isimleri www.igfgolf.org adresindeki Olimpik Golf Sıralaması'nda listelenmeli veya Uluslararası Golf Federasyonu yedek listesinde yer almalıdır. Oyunlarda 60 kadın, 60 erkek için kota verilmiştir.

Güreş: Sporcuların yarışabilmeleri için 31 Aralık 2006 tarihinde/veya öncesinde doğmuş olmaları gerekmektedir. Güreş dalında 96 kadın, 192 erkek olmak üzere 288 kot yer alacaktır.

Halter: Sporcuların oyunlara katılabilmesi için 31 Aralık 2009 tarihinde veya öncesinde doğmuş olmaları gerekmektedir. Olimpiyatlar için 60 kadın, 60 erkek olmak üzere 120 kota belirlenmiştir.

Hentbol: Oyunlarda yarışmaya hak kazanan sporcuların turnuvadaki ilk maç gününde 16 yaşını doldurmuş olmaları gerekir. Oyunlarda erkeklerde 12 takım, kadınlarda 12 takım için kota verilmiştir.

Hokey: Olimpiyat oyunlarına katılmak sporcuların genel katılım şartlarını sağlaması gerekir. Oyunlar için kadınlarda ve erkeklerde 12'şer takıma kota verilmiştir.

Judo: Oyunlara katılım için sporcuların 31 Aralık 2009 tarihinde veya öncesinde doğmuş olmaları gerekmektedir. Bu dalda 186 kadın ve 186 erkek toplam 372 sporcuya kota verilmiştir.

Kano: 2024 Paris Oyunları'nda Slalom disipliniinde erkeklerde ve kadınlarda Tek Kişilik Kayak, Tek Kişilik Kano ve Kayak Cross olmak üzere 6 etkinlik ve toplam 82 sporcu; Sprint disipliniinde ise erkeklerde Tek Kişilik KayaK, Çift Kişilik Kayak, Dörtlü Kano, Tek Kişilik Kano ve Çift Kişilik KanO ve kadınlarda Tek Kişilik Kayak, Çift Kişilik Kayak, Dörtlü Kano, Tek Kişilik Kano ve Çift Kişilik Kano olmak üzere 10 etkinlik ve toplam 236 sporcu yer alacaktır.

Kaykay: Sporcuların Olimpiyat Dünya Kaykay Sıralaması'nda da isimlerinin listelenmesi ve Ulusal Federasyon tarafından tanınmış bir üye olmaları gerekir. Olimpiyat oyunları için bu dalda 22 kadın ve 22 erkek olmak üzere toplam 44 sporcuya kota verilmiştir.

Kürek: Bu branşta olimpiyat oyunlarına katılabilmek için eleme etkinliklerinden en az birine katılmak ve gerekli şartları yerine getirmek gerekir. Kürek branşı için 251 kadın ve 251 erkek olmak üzere 502 kota belirtilmiştir.

Masa Tenisi: Olimpiyat oyunlarında 86 kadın, 86 erkek olmak üzere 172 sporcu için kota verilmiştir. Ayrıca oyunlarda yer alacak etkinlikler, erkeklerde Tek Erkekler ve Erkek Takımları; kadınlarda Tek Bayanlar ve Kadın Takımları ve çiftlerde Karışık çiftler şeklindedir.

Modern Pentatlon: Modern Pentatlon, Eskrim, Yüzme, Binicilik, Atış ve Koşu olmak üzere 5 disiplinden oluşmasına rağmen 4 etkinlik (Eskrim, Yüzme, Binicilik, Laser-Run) şeklinde organize edilmektedir. Modern pentatlonda yer alan disiplinlerden birinden diskalifiye edilen bir pentatlon, yarışmada yer alan diğer disiplinlerde de yarışamaz. Oyunlarda 36 kadın ve 36 erkek olmak üzere 72 sporcuya kota verilecektir.

Okçuluk: Olimpiyatlarda yarışmaya hak kazanabilmeleri için eleme döneminde 72 oklu 70 metrelik bir eleme turunda erkeklerin 640, kadınların 610 puan elde etmeleri gerekmektedir. 64'ü kadın, 64'ü erkek olmak üzere toplam 128 sporcuya kota verilmiştir.

Ragbi: Bu dalda 18 yaş altı oyuncular, ön sıra da dâhil olmak üzere herhangi bir pozisyonda oynayamaz. Kadın ve erkeklerde 12'şer takım için kota verilmiştir.

Sörf: Sörf dalında oyunlara katılabilmek için genel koşullara ve branşın gerektirdiği koşullara uyulması gerekmektedir. Kadın ve erkeklerde 24 sporcu olmak üzere toplam 48 sporcuya kota verilmiştir.

Sportif Tırmanış: Yarışmaya katılacak sporcuların 1 Ocak 2008 tarihinden önce doğmuş olmaları gerekmektedir. Oyunlarda, Lider Disiplini'nde 40 sporcu (20 kadın, 20 erkek); Hız Disiplini'nde ise 28

sporcu (14 kadın, 14 erkek) yer alacaktır.

Taekwondo: Sporcuların 31 Aralık 2007 tarihinde veya öncesinde doğmuş olmaları (en az 17 yaşında) ve ayrıca Kukkiwon Dan sertifikasına ile WT Global Sporcu Lisansına sahip olmaları gerekmektedir. 64 kadın ve 64 erkek olmak üzere toplam 128 sporcuya kota verilmiştir.

Tenis: Sporcuların genel şartları ve branşın belirlediği özel şartları yerine getirmiş olmaları gerekir. Sporcunun bu kriterlere uymadığı tespit edilirse, NOC'nin kotayı onaylayıp onaylamaması fark etmeksizin kota iptal edilir. Oyunlarda 172 sporcunun (86 kadın ve 86 erkek) yer alması planlanmaktadır.

Triatlon: Bireysel yarışmalara katılabilmek için sporcuların 31 Aralık 2006 tarihinde veya öncesinde; karma bayrak yarışına katılabilmeleri için ise 31 Aralık 2009 tarihinde veya öncesinde doğmuş olmaları gerekmektedir. Oyunlarda toplam 110 sporcunun (55 kadın ve 55 erkek) yer alması planlanmaktadır.

Voleybol: Oyunlara eleme döneminde test edilen ve sonuçları temiz çıkan sporcuların kaydına izin verecektir. Bunun yanı sıra oyunlarda kadın ve erkeklerde 12 (144 sporcu) olmak üzere toplam 24 takım (288 sporcu) yarışacaktır.

Yelken: Bu dalda 18 yaşın altındaki sporcular, imzalanmış ve doldurulmuş bir ebeveyn (veya vasi) onayı ile yarışmalara katılabilirler. Oyunlarda, 330 sporcunun (165 kadın, 165 erkek) yer alması planlanmaktadır.

Yüzme: Oyunlarda erkekler, kadınlar ve karışık çiftlerde olmak üzere 35 etkinliğe yer verilecektir. Ayrıca oyunlar için toplam 852 sporcuya kota verilmiştir. Yüzme dalında artistik yüzme, atlama, maraton yüzme ve su topu disiplinleri de yer alacaktır.

ATLETİZM, JİMNASTİK, ATICILIK, OKÇULUK

Atletizm, antik Yunan dönemine kadar uzanan köklü bir spor geleneğine sahip olan bir spor dalıdır. Antik Olimpiyat Oyunları, M.Ö. 776'da Yunanistan'da başladı ve atletizm, bu oyunların temel sporlarından biri oldu. Antik Yunan döneminde, koşu, uzun atlama, cirit atma ve disk atma gibi atletizm etkinlikleri popülerdi. Ancak, modern atletizmin temelleri 19. yüzyılda atıldı. 19. yüzyılın ortalarında, İngiltere'de ve diğer Avrupa ülkelerinde spor etkinlikleri düzenlenmeye başlandı. 19. yüzyılın sonlarına doğru, atletizm kapsamında çeşitli yarışmalar ve etkinlikler organize edilmeye başlandı. Modern Olimpiyat Oyunları, atletizmin uluslararası sahnede yükselişini hızlandıran önemli bir etkinlik oldu. 1896'daki ilk modern Olimpiyat Oyunları'nda atletizm, önemli bir yer tuttu ve o günden bu yana her Olimpiyat Oyunları'nın ana programında bulunmaktadır.

Ulusal ve uluslararası atletizm organizasyonları, sporun standartlarını belirleyen ve dünya çapında yarışmalar düzenleyen kuruluşlar olarak ortaya çıkmıştır. Uluslararası Atletizm Federasyonları Birliği (IAAF), 1912'de kuruldu ve atletizmin dünya çapında standartlarını belirlemeye ve yönetmeye başladı ve 2019'da, IAAF adını World Athletics olarak değiştirdi.

Atletizm, zamanla disiplinlerini ve kategorilerini genişleterek, birçok farklı branşın yanı sıra maraton koşusu, yürüyüş, engelli koşular gibi özel disiplinleri de içine aldı. Bugün, atletizm dünya genelinde popüler bir spor dalı olmaya devam eder ve her seviyeden sporcu için çeşitli yarışmalar ve etkinlikler sunar.

JİMNASTİK

Jimnastik, Antik Yunan döneminden beri var olan ve zamanla gelişen bir spor dalıdır. Antik Yunan'da, jimnastik terimi genel olarak bedensel eğitimi ifade ederdi ve olimpiyat oyunlarında yer alırdı. Ancak, modern jimnastik disiplinleri 19. yüzyılın ortalarında Avrupa'da ortaya çıkmıştır.

Modern jimnastik, 19. yüzyılın ortalarında Avrupa'da "beden eğitimi" hareketinin bir parçası olarak gelişme göstermiştir. Alman pedagog Friedrich Ludwig Jahn, bu dönemde "Turnvater Jahn" olarak anılarak, jimnastiğin birleştirici ve milliyetçi bir etkisi olduğuna inanıyordu. Bu, erkekler arasında birleştirici bir faaliyet olarak ortaya çıkan bir spor dalıydı.

Jimnastik, modern Olimpiyat Oyunları'nın başlangıcında, 1896 Yaz Olimpiyatları'nda resmi bir disiplin olarak yer aldı. Ancak, bu erkekler arasındaki bir yarışmaydı ve kadınlar arasındaki jimnastik müsabakaları daha sonra eklenmiştir. Jimnastik, Olimpiyat Oyunları'nda temel bir spor dalı olmuş ve zaman içinde çeşitli disiplinlere ayrılmıştır.

Günümüzde, hem erkeklerde hem de kadınlarda farklı kategorilerde birçok jimnastik disiplini bulunmaktadır. Erkeklerde genellikle altı ana kategori bulunur: Artistik jimnastik, ritmik jimnastik, trambolin jimnastiği, aerobik jimnastik, cimnastik (akrobatik jimnastik) ve spor akrobasi. Kadınlarda da artistik jimnastik, ritmik jimnastik, trambolin jimnastiği, aerobik jimnastik ve cimnastik gibi disiplinler yer almaktadır.

Jimnastik, estetik, güç, esneklik ve koordinasyonu birleştiren bir spor dalı olarak hem sporcular hem de seyirciler için büyük bir çekiciliğe sahiptir. Olimpiyat Oyunları'nda her dört yılda bir dünya çapında bir platformda büyük bir rekabetle birlikte sunulmaktadır.

ATICILIK

Atıcılık sporu, modern Olimpiyat Oyunları'nda yer almaya başlamış bir spor dalıdır. İlk kez 1896 Yaz Olimpiyatları'nda yer aldı. Ancak, atıcılık branşları zaman içinde değişiklik göstermiştir. İlk olarak sadece hedef atışı (trap) ve skeet atışı disiplinleri bulunuyordu. Daha sonra farklı kategoriler eklenmiş ve kurallar değişmiştir.

Kadınlar ilk kez atıcılık branşında 1968 Yaz Olimpiyatları'nda yarışmaya başlamışlardır. O tarihten itibaren atıcılık sporu, hem erkeklerde hem de kadınlarda Olimpiyat Oyunları'nda düzenli olarak yer almaktadır.

Atıcılık branşı günümüzde farklı disiplinlere ayrılmış durumdadır, bunlar arasında trap, skeet, havalı tabanca, serbest tabanca, karabin ve tüfek yarışmaları bulunmaktadır. Olimpiyat Oyunları'nda atıcılık sporu, yaz ve kış oyunlarında düzenlenen oyunlarda farklı kategorilerde devam etmektedir.

OKÇULUK

Okçuluk, yay ve ok kullanarak hedef vurma amacıyla gerçekleştirilen bir spor dalıdır. Tarihi oldukça eskiye dayanan okçuluk, savaşlarda ve avcılıkta kullanılan becerilerin zaman içinde bir spor haline gelmesiyle ortaya çıkmıştır. Günümüzde, okçuluk genellikle rekabetçi bir spor olarak icra edilmekte

olup birçok ülkede yaygın olarak pratik edilmektedir.

Okçuluk, Olimpiyat Oyunları'nda da yer alan antik bir spor dalıdır. Modern Olimpiyat Oyunları'nın ilk gerçekleştirildiği 1896 yılından itibaren, okçuluk sporu birkaç kez programa eklenip çıkarılmıştır. Ancak, 1972 yılında başlayarak okçuluk, sürekli olarak Yaz Olimpiyatları'na dahil edilmiştir. Günümüzde, erkekler ve kadınlar olmak üzere iki ayrı cinsiyet kategorisinde bireysel ve takım yarışmaları şeklinde Olimpiyat programında yer almaktadır. Okçuluk yarışmalarında, atışların yapıldığı mesafe, hedefin boyutu, ok sayısı ve süre gibi çeşitli kurallar bulunmaktadır. Sporcular, genellikle belirli bir mesafeden belirli bir hedefe ok atmaya çalışırlar, ve atışların doğruluğu ve skorlama sistemine göre puanlanır. Okçuluk, konsantrasyon, denge, koordinasyon ve fiziksel gücü geliştirmeye yardımcı olur. Bu nedenle, hem rekabetçi bir spor hem de rekreasyonel bir aktivite olarak yaygın olarak tercih edilmektedir.

Olimpiyat okçuluk branşı, genellikle bireysel ve takım müsabakaları olmak üzere iki ana kategoride düzenlenir. Okçulukta kullanılan yaylar, yaycılar tarafından belirli kurallara göre üretilir ve sporcular, belirli bir mesafeden hedefe ok atarak puan almaya çalışır.

Olimpiyat okçuluk yarışmalarında genellikle üç farklı mesafe bulunur: 70 metreye kadar olan mesafe (fermuar mesafesi), 70 metreden 60 metreye kadar olan mesafe (ortanca mesafe) ve 60 metreden daha kısa olan mesafeler (kısa mesafe). Bu mesafeler, genellikle elemeler ve finaller için kullanılır.

Puanlama sistemi ise genellikle şu şekildedir:

İlk Tur Puanlama:

İlk turda sporcular, belirlenen mesafeden belirli sayıda ok atarlar.

Okların isabet ettiği hedefin farklı bölümleri farklı puan değerlerine sahiptir. Hedef, merkezden dışa doğru halkalara ayrılmıştır.

Eleme Turu:

Eleme turunda genellikle 72 ok atılır ve sporcuların topladıkları puanlar sıralamaya tabi tutulur.

Eleme turundan sonra ilk sekiz veya belirlenen sayıdaki sporcu, eleme turlarına devam etmeye hak kazanır.

Final Turu:

Eleme turlarını geçen sporcular, final turunda karşı karşıya gelir.

Final turunda puanlar sıfırlanır ve sporcular, belirli sayıda ok atarak final sıralamasını belirler.

Sonuçlar, eleme turu puanlarına final turundaki puanlar eklenerek belirlenir.

Eşitlik Durumu:

Eşitlik durumunda genellikle en fazla 10 numaralı halkaya daha fazla isabet eden sporcu üst sıralarda yer alır.

Hala eşitlik varsa, daha fazla "X" (merkeze isabet eden oklar) olan sporcu avantaj sağlar.

Eğer bu da eşitse, eleme turlarındaki sıralamaya bakılır.

Bu genel kurallar, her olimpiyat oyunlarında ve uluslararası yarışmalarda biraz değişiklik gösterebilir.

Dolayısıyla, belirli bir yarışma için güncel kuralları kontrol etmek her zaman önemlidir (Bianchi, 2023; Dyreson, 2023).

MODERN PENTATLON

Köken olarak Yunan’ca “penta” (beş) ve “athlon” (yarışma) sözcüklerinden türetilen pentatlon kelimesi beş farklı spor dalının kombinasyonu anlamına gelmektedir. Tarihi milattan önceki yıllarda Antik Yunanlı’lara dayanan pentatlon; stadyum boyunca koşma, sıçrama, mızrak atma, disk atma ve güreşten oluşan bir spor dalı olup ilk kez M.Ö. 708’de düzenlenen 18. Antik Olimpiyat Oyunları’nda tanıtılmıştır ve oyunlar içinde eşsiz bir öneme sahiptir. Antik pentatlona duyulan hayranlık, modern olimpiyatların kurucusu Baron Pierre de COUBERTIN tarafından da tamamen paylaşılmış ve Baron’un çabalarıyla modern pentatlon 1912 Stockholm Olimpiyat Oyunları’na dahil edilmiştir. 1948 yılında Uluslararası Modern Pentatlon Birliği (UIPM) kurulmuştur. Türkiye’de oldukça yeni bir branş olan modern pentatlon 2001 yılında Türkiye Modern Pentatlon Federasyonu’nun (TMPF) kurulmasıyla resmîyet kazanmış ve yaygınlaşmaya başlamıştır.

Modern pentatlonda yüzme, eskrim, atletizm (koşu), atıcılık ve binicilik branşlarında yarışılmaktadır. 2009 yılında yapılan düzenlemeyle koşu ve atıcılık kombine branş olarak birleştirilmiştir. Her etkinlik için bir puanlama sistemi bulunmaktadır ve her yarışma için yarışma parkuru standarttır.

TRİATLON

Triatlon sporu adını Yunanca’da “treis” üç ve “athlon” atlet anlamına gelen kelimelerin birleşmesinden almıştır. Triatlon yüzme, bisiklet sürme ve koşu içeren multidisipliner bir dayanıklılık sporudur. İlk triatlon yarışı 1970’lerin başında ABD’de düzenlenmiştir. Triatlon, 2000 Sidney Olimpiyatları’nda resmi bir spor dalı olarak tanıtılmıştır ve o günden bu yana olimpiyat oyunlarında yer almaktadır. Türkiye’de ilk resmi triatlon denemesi 1988 yılında Nihat AYDIN tarafından gerçekleştirilmiştir. 2001’de Türkiye Triatlon Federasyonu, Bisiklet Federasyonu’ndan ayrılarak bağımsız bir şekilde kurulmuştur.

Triatlon, 2000 Sidney Olimpiyatları’nda resmi bir spor dalı olarak tanıtılmıştır ve o günden bu yana olimpiyat oyunlarında yer almaktadır. 2020 Tokyo Olimpiyatları’nda karışık takım bayrak yarışı olimpiyatlara eklenmiştir. Aynı Yılda Uluslararası Triatlon Birliği adını Dünya Triatlon olarak değiştirmiştir.

Triatlonda sporcular sırasıyla yüzme, bisiklet ve koşu etaplarında yarışır. Farklı yarışlarda farklı mesafeleri olan triatlonun olimpik yarışlardaki etapları; 1500 metre yüzme, 40 kilometre bisiklet ve 10 kilometre koşudan oluşur.

BİNİCİLİK

Binicilik; binicinin atı, sakin, zamanında ve güven içerisinde, atın o an yapılan eylemle koordineli bir şekilde kullanabilmesidir. Ulusal, uluslararası ve olimpiyat düzeyinde ki yarışmalarda binicilik sporunun temel amacı, bir atın doğal atletik yeteneklerini ve bunu gösterme isteğini geliştirmektir. At üzerindeki becerilerin savaşlarda ve iletişimde önemli olması sebebiyle binicilik tarihi antik döneme kadar uzanmaktadır. Antik Olimpiyat Oyunları’nda (M.Ö. 776- M.S. 393’e kadar) binicilik, atlı yarışlar ve dövüş etkinliklerinde yer almıştır. Atlı sporlar, ilk kez 1900 Paris Olimpiyatları’nda çeşitli atlama etkinlikleri ve polo yarışmaları olarak yer almıştır. Ancak günümüzdeki disiplinlerle birlikte biniciliğin ilk olimpiklik serüveni 1912 Stockholm Olimpiyatları’yla başlamıştır. 1912’den bu yana binicilik yaz olimpiyatlarında düzenli olarak yer almaktadır.

Türkiye’de biniciliğin resmi olarak kuruluşu ve başlangıcı 1911 yılında "Binicilik ve Tatbikat Okulu" adıyla faaliyete geçmiştir. 1923 yılında Türkiye Binicilik Federasyonu resmen kurulmuştur ve binicilik sporunu organize etmek ve geliştirmek amacıyla çalışmalarına başlanmıştır. 1932’de Türkiye, Uluslararası Binicilik Federasyonu (FEI) üyeliğine kabul edilmiştir ve uluslararası arenada temsil edilmeye başlanmıştır.

At sırtında jimnastikten polo ve rodeoya kadar çok sayıda binicilik disiplini vardır. Olimpiyatlarda binicilik at terbiyesi (dressage), engel atlama (show jumping) ve üç günlük yarış (tree day eventing) olarak üç disiplinde yer almaktadır.

HOKEY

Hokey, belirli kurallar dahilinde “stick” adı verilen ucu eğimli sopalar ile bir top veya diski karşı takımın kalesine atmayı hedefleyen olimpik bir spordur. Hokey, oynandığı alana göre çim, salon, buz ve sualtı olmak üzere 4 farklı çeşitte kategorize edilmektedir. Hokeyin kökleri derin antik çağlara kadar uzanmaktadır. Tarihi kayıtlar, oyunun 4.000 yıl önce Mısır’da ve yaklaşık M.Ö. 2.000 civarında İran’da M.Ö. 1.000 civarında Etiyopya’da oynandığını göstermektedir. Günümüzde hokeyin temeli

İngiltere, İskoçya ve Hollanda'da atılmıştır. İngiltere'de ilk Hokey Birliği 1876'da kurulmuş ve ilk resmi kuralları belirlenmiştir. Hokey, erkeklerde ilk kez 1908'de Londra Olimpiyat Oyunları'nda, kadınlarda ise ilk kez 1980 Moskova Olimpiyatları'nda olimpiik ünvanı almıştır. Uluslararası Hokey Federasyonu 1924 yılında kurulmuştur.

Osmanlı Devleti'nin spor kayıtlarına göre, hokeye ait ilk veriler 1910 yılına aittir. Bu veriler incelendiğinde, İngilizlerin kurdukları hokeyi takımları ile çeşitli turnuvalar yaptıkları saptanmıştır. Türkiye'de çim hokeyi ve kapalı çim hokeyi sporlarının yönetim organı 6 Şubat 2002'de kurulan Türkiye Hokey Federasyonudur. 5 Aralık 2002'den beri Uluslararası Hokey Federasyonu (FIH) üyesidir. Türkiye Buz Hokeyi Federasyonu ise 1991 yılında kurulmuş olup, buz hokeyi branşı Türkiye Kayak Federasyonu'ndan ayrılarak, artistik patinaj branşıyla birlikte yeni kurulan federasyon çatısı altında toplanmıştır.

Hokey sporu yaz olimpiyatlarında çim hokeyi olarak yer almakta, kadın ve erkeklerde 12'şer takım katılmaktadır. Kış olimpiyatlarında ise buz sporları dalı altında buz hokeyi olarak yer almakta, kadınlarda 8, erkeklerde 12 takım katılmaktadır.

BİSİKLET

Bisiklet sporu; genellikle iki tekerlekli insan gücüyle çalışan bisikletin kullanıldığı, çok sayıda farklı disiplin ve kategoriler içeren olimpiik bir spor branşıdır. 1861'de de Fransız Pierre MICHAUX “velospid” adı verilen ilk kullanışlı bisikleti geliştirmiştir. 1868'de Clement ADLER, tekerlekleri kaplayan bir lastik hortum icat etmiş ve bugünküne benzer anlamda ilk kullanışlı bisiklet yapılmıştır. Lastik tekerlekli kullanışlı bisikletlerin icadıyla bisiklet sporu yarışlarının ilki diyebileceğimiz yarışma 1868 yılında Paris'te düzenlenmiştir. Bu etkinlik, bisiklet yarışlarının tarihinde önemli bir dönemeç olarak kabul edilmiş ve bisiklet sporunun temelleri bu yarışmada atılmıştır. Daha sonraki yıllarda İngiltere, Fransa ve ABD'de pist yarışları düzenlenmeye başlanmıştır. 1893 yılında ABD'de 1. Dünya Pist Şampiyonası düzenlenmiştir. Batı dünyasında gün geçtikçe popüleritesi artan bisiklet yarışları 1896 yılında yapılan ilk modern olimpiyatlarda yer almıştır.

1923'te Türkiye Bisiklet Federasyonu kurulmuş İlk federasyon başkanı, bisiklet sporunun öncülerinden Muvaffak Bey (Menemencioğlu) olmuştur. Aynı yıl Uluslararası Bisiklet Birliği'ne (UCI) üye olmuştur. Cambaz Fahri, Cavit Cav Bey ve Raif Bey bu dönemin ilk Milli takımını oluşturmuşlar ve 1924 Olimpiyat Oyunları'na hazırlanmışlardır. Ancak bisiklet bulunmadığı için olimpiyat yarışmalarında Milli Takım'ımız ülkemizi temsil edememiştir. Bisiklet sporunda ki ilk uluslararası karşılaşma 1927 yılında Bulgaristan ile Taksim Stadı pistinde yapılmıştır. Türk Milli takımının katıldığı ilk olimpiyatlar da 1928 Amsterdam olimpiyatları olmuştur.

Olimpiyatlarda bisiklet yarışları BMX serbest stil, BMX yarış, dağ bisikleti, yol bisikleti, pist bisikleti ve olarak beş disiplinde yapılmaktadır.

ESKRİM

Eskrim, kılıç türünde olup, kesici ve batıcı özellikleri olmayan silahlarla yapılan ve çeşitli kurallar çerçevesinde, saldırı ve savunma esaslarına dayanan olimpiik bir spordur. Eskrim sözcüğünün kökeni, Germen dilinde “korunmak, savunmak” anlamında kullanılan “skerman” ya da “sebermen” sözcüğünden gelmektedir. Eskrimin tarihi antik medeniyetlere kadar uzanmaktadır. Kılıç ustalığı anlamına gelen eskrimin ilk izleri M.Ö. 1200'lü yıllarda Mısır'a dayanmaktadır. Eskrim 1896 yılında Atina'da ilk Modern Olimpiyat Oyunlarında erkeklerde, 1924 Paris Olimpiyatları'nda kadınlarda olimpiik bir spor olmuştur.

1839'da ilan edilen Tanzimat Fermanı'nın ardından, Sultan Abdülmecit döneminde, Türkiye'de eskrim sporuyla ilgili ilk adımlar atılmıştır. Askeri okullarda maç ve kılıç dersleri konularak bu sporun ilk temelleri atılmış, ilk eskrim öğretmeni olan Fransız PICCINI, bu dönemde Türkiye'de eskrimin gelişimine önemli katkılarda bulunmuştur. Türkiye Eskrim Federasyonu, 1923'te İdman Cemiyetleri İttifakı'nın kurulmasıyla faaliyete geçmiştir.

Eskrimde üç farklı silah ve bu silahların kullanıldığı üç farklı stil bulunmaktadır. Bunlar; flöre, epe ve kılıçtır. Her birinin kendine özgü özellikleri ve kuralları bulunmaktadır.

SU SPORLARI

Su sporları geniş bir kategoriye ait bir dizi aktiviteyi içerir ve genellikle suyun üzerinde veya içinde gerçekleşen çeşitli sporları kapsar. Su sporlarının tarihçesi oldukça eski bir geçmişe sahiptir ve birçok kültürde farklı biçimlerde ortaya çıkmıştır. Su sporları geniş bir kategoridir ve birçok farklı disiplini içerir.

KÜREK

Kürek, su sporlarından biridir ve genellikle teknede bir takımın kürek çekerek su üzerinde ilerlemesini içerir.

Tekne Türleri: Kürek sporunda farklı tekne türleri bulunur. Örneğin, tek kürekli (singlescull), çift kürekli (doublecull), dört kürekli (quadscull) ve sekiz kürekli (eight) gibi çeşitli tekne türleri vardır.

Kürek Çekme Teknikleri: Kürek çekme, sporcuların kürekleri suya yerleştirme, çekme, küreği sudan çıkarma ve tekrar başlangıç pozisyonuna dönme gibi belirli teknikleri içerir.

Yarış Pistleri: Kürek yarışları genellikle belirli bir mesafede düzenlenir ve bu mesafe genellikle 2000 metredir.

Yarış Kategorileri: Kürek yarışları genellikle cinsiyet, yaş ve deneyim seviyelerine göre kategorilere ayrılır.

Rekreasyonel Kürek: Kürek, sadece rekabet amacı gütmeyen birçok kişi tarafından da rekreasyonel olarak yapılır.

Kürek Ekipmanları: Kürek sporunda kullanılan ekipmanlar arasında kürekler, kürekli tekneler, kürek kolonları ve sporcuların giydikleri özel kıyafetler bulunur.

Kürek sporunda farklı tekne türleri

Kürek sporunda farklı tekne türleri, sporcuların kürek çekerken kullanacakları teknenin boyutu, konfigürasyonu ve kürek sayısı gibi faktörlere bağlı olarak çeşitlenir. Tek kürekli tekne, bir sporcu tarafından kullanılan küçük bir teknedir. Sporcu, iki kürek kullanarak tekneyi yönlendirir ve hareket ettirir. Çift kürekli tekne, iki sporcu tarafından kullanılır. Her sporcu, bir kürek kullanarak tekneyi yönlendirir. Dört kürekli tekne, dört sporcu tarafından kullanılır. Her sporcu, bir kürek kullanarak tekneyi hareket ettirir. Bu tekne, iki kürekli ve tek kürekli teknelerden daha geniş bir yapıya sahiptir. Sekiz kürekli tekne, sekiz sporcu ve bir dümenin bulunduğu büyük bir teknedir. Sporcular, ikişer kürek kullanarak tekneyi ileriye doğru hareket ettirirler. Dupleks tekne, iki sporcu tarafından kullanılır. Her sporcu, tek kürek kullanarak tekneyi yönlendirir. Bu tip tekne genellikle daha geniş ve daha stabil bir yapıya sahiptir."Coxless" terimi, teknenin bir dümen (coxswain) olmaksızın kullanıldığı anlamına gelir. Bu tekneler genellikle iki, dört veya sekiz kürekli olarak gelir. Dümenli teknelerde ise bir dümen bulunur ve genellikle sekiz kürekli teknelerde kullanılır. Dümen, teknede yönlendirmekten sorumlu bir kişidir.

Kürek sporunda kürek çekme teknikleri

Kürek sporunda başarılı olmak için sporcuların belirli kürek çekme tekniklerini uygulamaları gerekir. Kürek çekmeye başlarken, küreklerinizi suya düzgün bir şekilde yerleştirmek önemlidir. Kürekleri suya yerleştirirken dirseklerinizi düz tutun ve küreğin tamamen suya girmesine izin verin. Kürek çekme hareketinin ana kısmıdır. Ayaklarınızı iterek, bacaklarınızı kullanarak kürekleri suyun içinden çekersiniz. Bu aşamada vücudunuzu geriye doğru eğip, dirseklerinizi bükmeden kürekleri kendinize çekmeye odaklanmalısınız. Kürek çekme hareketini tamamlarken, kürekleri suyun üzerinde düzgün bir şekilde çekip, bitiş pozisyonuna gelmelisiniz. Bu aşamada sırtınızı düz tutmalı ve dirseklerinizi hafifçe bükerek kürekleri bitiş pozisyonuna getirmelisiniz. Kürek çekme bitiş pozisyonundan başlangıç pozisyonuna dönüş hareketidir. Bu aşamada kürekleri suyun üzerinden geçirir ve vücudunuzu tekrar öne doğru hareket ettirirsiniz. Dönüş sırasında bacaklarınızı düzeltip, vücudunuzu öne doğru eğmeye başlarsınız. Kürekleri tekrar suya yerleştirdiğiniz yerleştirme pozisyonuna geri dönüş hareketidir. Bu aşamada yeni bir çekme döngüsüne hazırlanırsınız.

KANO

Kano sporu, genellikle akarsularda, göletlerde, nehirlerde veya denizlerde yapılan bir su sporu olarak bilinir. Kano sporu, bir veya daha fazla kişinin bir kano adı verilen tekne içinde kürek kullanarak su üzerinde ilerlemesini içerir. Yedi farklı kano türü vardır. Genellikle düz su üzerinde yapılan kısa mesafe yarışlarına sprint denir. Yarışçılar, belirli bir mesafeyi en kısa sürede tamamlamaya çalışır. Akarsularda yapılan yarışlarda yarışçılar, belirlenmiş slalom kapılarına mümkün olan en hızlı şekilde

FUTBOL, BASKETBOL, VOLEYBOL, HENTBOL, RAGBİ

Futbolun Olimpiyat Oyunları tarihindeki önemli dönemlere ve gelişmelere bakıldığında öne çıkan bazı noktalar:

1896 Atina Olimpiyatları:

Futbol milli takımlar düzeyinde henüz emekleme döneminde olduğu için resmi programa dahil edilmiyor.

İzmir'i temsil eden bir takım, Atina XI'yi mağlup ediyor, ancak Danimarkalı bir takıma yeniliyor.

1900 Paris Olimpiyatları:

Futbol ilk defa resmi olarak programa dahil ediliyor.

İngiltere, Fransa ve Belçika arasında yapılan gösteri maçları sonrasında altın, gümüş ve bronz madalyalar dağıtılıyor.

1920'lerde Futbolun Yükselişi:

1920'lerde Uruguay ve Arjantin'in katılımıyla futbol daha da önem kazanıyor.

1930'da Uruguay'da düzenlenecek olan ilk FIFA Dünya Kupası'nın önemini korumak adına, futbol 1932 Los Angeles Olimpiyatları'na dahil edilmiyor.

1936 Berlin Olimpiyatları:

Futbol, 1936 Berlin Olimpiyatları'nda tekrar programa dahil ediliyor.

1996 Atlanta Olimpiyatları ve Kadınlar:

1996 Atlanta Olimpiyatları'ndan itibaren kadınlar da futbol müsabakalarına katılmaya başlıyor.

1992 Barselona Olimpiyatları ve Yaş Kısıtlamaları:

1992 Barselona Olimpiyatları'na kadar futbol müsabakalarında 23 yaş üzeri futbolcuların yer alması yasaktı.

1992'den günümüze kadar ise ülkeler en fazla 3 adet 23 yaş üzeri futbolcuyu kadrolarına dahil edebilme kuralı getirildi.

Olimpiyat Tarihindeki Başarılı Ülke:

Doğu Bloku ülkeleri, 1948-1980 yılları arasında düzenlenen 9 olimpiyatta toplam 27 madalyanın 23'ünü kazanarak futbolda başarılı bir dönem geçirdi.

Macaristan, 1952, 1964, 1968 yıllarında üç altın madalya, 1972 yılında gümüş ve 1960 yılında bronz madalya kazanarak Olimpiyat Futbol Turnuvası tarihinin en başarılı ülkesi oldu.

BASKETBOL

Basketbol, Olimpiyat Oyunları'nda 1936'dan beri düzenli olarak yer alan bir olimpik spor dalıdır.

Ancak, olimpiyatlarda resmi bir madalya dalı olarak yer almadan önce, 1904 yılında St. Louis'teki Olimpiyat Oyunları'nda gösteri sporu olarak düzenlendi. Bu gösteri maçlarından sonra uzun bir süre boyunca resmi bir dal olarak Olimpiyat programında yer almadı. Kadın basketbolu ise Olimpiyat

Oyunları'ndaki yerini daha sonra buldu. Kadın basketbolu, ilk kez 1976 Montreal Olimpiyatları'nda resmi bir madalya sporu olarak programda yer aldı. Bu, kadın sporcuların Olimpiyat sahnesindeki

yeteneklerini sergileme fırsatı buldukları önemli bir adımdı. Basketbol, Olimpiyat Oyunları'nda hem erkekler hem de kadınlar arasında büyük bir popülerliğe sahiptir ve bu spor, dünya genelinde büyük bir

izleyici kitlesi tarafından takip edilmektedir. Olimpiyatlar, basketbolun dünya çapında rekabet eden en iyi sporcularının bir araya gelmesine ve uluslararası alanda mücadele etmelerine olanak

sağlamaktadır.

Basketbolun kısa genel kurallarına bakacak olursak;

Hakemler: Basketbol müsabakaları genellikle üç hakem tarafından yönetilir. Hakemler, oyunun düzenini ve oyuncuların kurallara uyumunu sağlamakla görevlidir.

Saha Değişimi: Müsabakanın ikinci yarısında, takımlar saha değişimi yaparlar. Bu, her iki takımın oyunu eşit bir şekilde oynamasını sağlar.

Hava Atışı: Oyun, her iki takımın birer oyuncusu arasında yapılan hava atışı ile başlar. Bu, oyunun başlama anını belirler.

Periyotlar: Basketbol müsabakaları genellikle dört periyottan oluşur. Her periyot on dakikadır.

Mola Hakları: Her takım, ilk üç periyotta birer, dördüncü periyotta ise ikişer mola hakkına sahiptir.

Uzatma periyotlarında da birer mola kullanılır.

Devre Araları: İkinci ile üçüncü periyot arasında 15 dakikalık devre arası verilir. Diğer periyotlar arasında ise genellikle 2 dakikalık ara bulunur.

Uzatma Periyodu: Eğer müsabaka berabere biterse, uzatma periyodu oynanır. Bu periyotlar 5 dakikalık ek süreler şeklinde oynanır.

VOLEYBOL

Voleybol, William G. Morgan tarafından 1895 yılında Massachusetts eyaletindeki Genç Erkekler Hristiyan Birliği (YMCA) spor kulübünde tasarlanmış bir takım sporudur. Oyun, iki takım arasında file ile bölünmüş bir oyun alanında oynanır. Her takım altı oyuncudan oluşur, ve amaç, voleybol topunu eller ve kollar kullanarak file üzerinden karşı tarafın oyun alanına göndermek ve topun yere değmesini sağlamaktır. Oyunun ilk adı "mintonette" idi, ancak daha sonra topa vurma ilkesinden yola çıkılarak "voleybol" adı önerildi. Voleybol, zamanla dünya genelinde popüler hale gelmiş ve olimpiyat sporları arasında yer almıştır. Oyunun temel kuralları ve stratejileri zaman içinde evrim geçirmiş, ancak temel prensipler aynı kalmıştır. Voleybol, ilk kez 1964 Tokyo Olimpiyatları'nda değil, 1964'ten önceki 1924 Paris Olimpiyatları'nda resmi bir olimpiik spor dalı olarak yer almıştır.

HENTBOL

Hentbol, yedi oyunculu iki takım arasında oynanan bir top oyunudur. İki takım, biri kalede olmak üzere altı oyuncu saha içinde yer alır. Oyunun amacı, topu rakip takımın kalesine atmaktır. Hentbol, hızlı tempolu bir oyun olup, oyuncuların hızlı düşünme, çabuk karar verme ve el becerilerini kullanma yeteneklerini gerektirir.

Hentbolun kökenleri, 1920'lerde Almanya, Danimarka ve İsveç'te oynanan el topu sporuna dayanır. Bu spor, futbol stadyumlarında oynanan bir oyun olarak başladı, ancak 1950'lerden sonra yaygın olarak kapalı salonlarda oynanan bir spor haline geldi. Günümüzde, hentbol dünya genelinde popüler bir spor dalıdır.

Hentbol, 1936 ve 1952 Olimpiyat Oyunları'nda gösteri amaçlı olarak yer aldıktan sonra, 1972 Münih Olimpiyatları'nda resmi bir olimpiik spor dalı olarak kabul edildi. Uluslararası Hentbol Federasyonu (IHF), dünya çapında hentbolun yönetimini ve gelişimini sağlamaktan sorumlu olan ana kuruluştur.

Formun Üstü

RAGBİ

Ragbi, genellikle fiziksel bir spor olarak bilinir ve oyuncular arasında temasın yoğun olduğu bir oyun şekline sahiptir. Ragbi, temelde iki ana türe ayrılır: ragbi birliği (rugby union) ve ragbi ligi (rugby league). Her iki türde de benzer temel prensipler bulunsa da, kurallar ve oyun tarzları arasında önemli farklılıklar vardır. Ragbi birliği, 15 oyuncudan oluşan iki takım arasında oynanan ve daha serbest bir oyun stiline sahip olan bir türdür. Ragbi ligi ise 13 oyuncudan oluşan iki takım arasında oynanır ve daha hızlı tempolu, kesintili bir oyun tarzına sahiptir. Ragbi, özellikle İngiltere'de ortaya çıkmış olup, zamanla İngiliz sömürgelerine yayılmıştır. Bu oyun, özellikle Avustralya, Yeni Zelanda, Güney Afrika, Galler, İrlanda, İskoçya ve Fiji gibi ülkelerde çok popülerdir. Ancak, diğer eski İngiliz sömürgeleri ve dünya genelinde, futbol gibi diğer sporlar daha yaygındır. Ragbi, özellikle bu ülkelerde büyük bir kültürel ve spor etkinliği olarak kabul edilir.

Ragbi, 1924 Paris Olimpiyat Oyunları'nda erkekler kategorisinde yer aldı, ancak oyunlar sırasında yağmur nedeniyle saha koşulları kötüleştiği için ve ragbiye olan ilginin düşük olması sebebiyle, oyunlar oynanamadan önce iptal edildi. Bu durum, ragbinin olimpiyat programından çıkarılmasına neden oldu. Ancak, 2016 Rio Olimpiyat Oyunları'nda ragbi, hem erkekler hem de kadınlar kategorisinde tekrar oyunlara dahil edildi. Bu sefer rugby sevens formatı kullanıldı. Rugby sevens, geleneksel 15 kişilik ragbi takımlarından farklı olarak, her takımın yedi oyuncudan oluştuğu bir formattır. Hem erkeklerde hem de kadınlarda bu formatta ragbi müsabakaları gerçekleştirildi.

BOKS

Boks; genellikle koruyucu ekipmanlar giymiş iki sporcunun, ring adı verilen kare şeklinde bir alanda hakemler gözetiminde uygulanan belirli kurallar çerçevesinde yumruk atma ve yumruktan kaçınma esasına dayalı olimpik bir dövüş sporudur. Boks tarihsel olarak ilk kez M.Ö. 688’de Antik Yunan Olimpiyat Oyunları’nda bir spor olarak görülmüştür. Dünyada ilk amatör boks müsabakası 1860 yılında gerçekleştirilmiştir. 1880 yılına gelindiğinde Londra’da Amatör Boks Birliği kurulmuştur. Boksun modern olimpiyat oyunlarına ilk dahil edilişi de 1904 St. Louis’tir.

Türkiye Boks Federasyonu Güreş Federasyonu’na bağlı olarak 1924 yılında kurulmuş ve 1927’de Uluslararası Amatör Boks Birliği (AIBA) üyeliğine kabul edilmiştir. İlk federasyon başkanı Eşref ŞEFİK olmuştur. Türkiye Boks Milli Takımı 1928 yılında kurulmuş ve ilk uluslararası başarısını aynı yıl Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği’nde (SSCB) düzenlenen organizasyonda Sovyet Kupası’nı kazanarak sağlamıştır.

Boks bir sıklet sporudur. Boks yarışmalarında sporcular karşılaşma öncesi tartı hakemleri nezaretinde tartıya çıkartılarak sıkletlerinin doğruluğu kesinleştirilir. Sporcu antrenörüyle birlikte ringe gelir. Ancak antrenörü sadece raunt aralarında ringe girebilir. Rauntlar gong adı verilen zil sesiyle başlar ve biter. Maç içerisinde hakem sesli uyarılarla yarışmayı durdurup başlatabilir. Maç sonunda boksörler kask dişlik ve eldivenlerini çıkararak puanlama sonucu hakem kararını beklerler. Puanlama hakemin kazanan sporcunun kolunu havaya kaldırması şeklinde ilan edilir.

JUDO

Kelime olarak Ju: Yumuşaklık, iyilik, nezaket ve Do: Yol, ilke, disiplin kavramlarının bir araya gelmesiyle “iyiliğin yolu” ya da “nezaketin yolu” anlamına gelmektedir. Judonun 1882 yılında Jigaro KANO tarafından kurulduğu bilinmektedir. Ancak kökeni çok daha eski dövüş sanatlarına ve özellikle jujutsu denilen japon dövüş sanatına dayanmaktadır. İlk judo okulu olan “kodokan” KANO tarafından 1882 yılında Japonya’da açılmıştır. Uluslararası Judo Federasyonu (IJF) 1951 yılında kurulmuştur. Judo olimpiyatlarda ilk kez 1964 yılında Tokyo Olimpiyatları’nda erkekler kategorisinde yer almıştır. Kadınlarda ilk kez 1988 Seul Olimpiyatları’nda gösteri sporu olarak katılırken, 1992 Barselona Olimpiyatları’nda kadınlarda da olimpik spor ünvanı kazanmıştır.

Judo 1950’li yıllarda Türkiye’ye gelmiş ve ilk çalışmalar başlamıştır. 1962 yılında Güreş Federasyonu bünyesinde federe olarak resmi faaliyetlerine başlamıştır. 1966 yılında ise Judo, Türkiye’de bağımsız bir federasyon olmuştur. Judoda ki en büyük uluslararası başarımız 2000 Sidney Olimpiyatları’nda 66 kg.’de Hüseyin ÖZKAN tarafından kazanılan altın madalyadır.

Bir sporcu, rakibine karşı tekniği tam anlamıyla uygulayarak güçlü, estetik, hızlı ve kontrollü bir şekilde sırt üstü atarsa, 10 puan (İppon) kazanır ve müsabakayı kazanmış olur. Eğer sporcu, rakibini sırt üstü atar ancak bir eksiklik nedeniyle tam bir İppon alamazsa, 7 puan (Wazari) kazanır. Aynı sporcu, müsabaka boyunca iki kez Wazari puanı alırsa, toplamda 14 puanla müsabakayı kazanır.

TEKVANDO

Tekvando kelime anlamıyla el ve ayaklarla uygulanan savunma ve vuruş tekniklerinden oluşan, sporcuda ahlaki değerlerin yüceltilmesine katkıda bulunan bir spor dalıdır. Kore kökenli silahsız savunma sanatı olan tekvando dünyada bilinen dövüş sanatlarının en eskilerinden birisidir. Kore’de modern tekvandoya benzeyen bir dövüş sanatı formunun ilk somut kanıtı üç krallık dönemine aittir. 1955 yılında Kore’de eğitimcilerden, tarihçilerden ve toplumun önde gelen isimlerinden oluşturulan bir heyet geçmişten gelen tüm stil ve teknikleri birleştirerek tekvando (taekwondo) denilen yeni bir isim oluşturmuştur. 16 Eylül 1961’de “Kore Tekvando Birliği” kurulmuş ve aynı birlik 25 Haziran 1962’de Kore Amatör Spor Birliği ile birleştirilmiştir. Bu gelişmeler sonucunda tekvando uluslararası organizasyonda ilk kez 1962 yılında yer almıştır (Şahin 2002). 1973 yılında Kore’de Dünya Tekvando Federasyonu kurulmuş ve ilk Dünya Tekvando Şampiyonası 1973 yılında 19 ülkeden 200 sporcunun katılımıyla gerçekleşmiştir. Tekvando 1988 Seul ve 1992 Barselona Olimpiyatları’na gösteri sporu olarak tanıtılmış, 2000 Sidney Olimpiyatları’nda ise olimpik bir branş olmuştur.

Ülkemizde ilk grupsal tekvando çalışmaları 1967 yılında Şükrü GENÇEL öncülüğünde Ankara Selim Sırrı TARCAN spor salonunda başlamıştır. 1968 yılında resmi olarak Judo Federasyonu bünyesinde faaliyetlerini sürdürmeye başlamış ilk defa 1976 yılında resmi olarak Avrupa Şampiyonası’na katılmış ve ülkemiz takım halinde Avrupa ikincisi olmuştur. 2023 Dünya Tekvando Şampiyonasında Kadın Milli Takımı, takım halinde dünya şampiyonluğu, Erkek Milli Takımı ise takım halinde dünya

üçüncülüğünü elde etmiştir.

Tekvando; poomsae, kyokpa, kyorugi olarak 3 temel kısımdan oluşur. Tekvando sporunda sporcuların ahlak, disiplin, yetenek ve gayretlerini simgeleyen kuşaklar (kemer) bulunur.

GÜREŞ

Güreşin gelişimiyle ilgili ilk gerçek izler, 5000 yıl öncesine, Sümerliler'e kadar gitmektedir. Çivi yazısıyla yazılmış Gilgamiş Destanı, heykeller ve kabartmalar, müziğin eşlik ettiği ilk hakemli güreş müsabakalarını ortaya koyan birçok kaynaktır. Güreş ilk modern olimpiyatlardan itibaren olimpik bir spor olmuştur. 1921 yılında eski adı FILA (2014 yılında değişti) olan Dünya Güreş Birliği (UWW) kurulmuştur. Dünya Güreş Birliği 191 ulusal federasyonun üye olduğu güreşin uluslararası düzenleyicisi ve en üst kuruldur.

Türkler güreşe özel önem vermiş ve bütün sporların temeli, terbiye verici, adeta bir ibadet şeklinde kabul etmişlerdir. Türkler'de güreş; yiğitlik ve kahramanlık sergilemekte, özel günlerdeki kutlamalarda, ölüm yıldönümlerinde yapılmıştır. Eski Türkler'in kendi aralarında harp etmek istemedikleri, aralarında çıkan anlaşmazlıkları, karşılıklı çıkardıkları iki güreşçinin kıyasıya güreşinin sonucuna bağladıkları, yenen güreşçinin tarafı galip, yenilen güreşçinin tarafının da mağlup sayıldığı ifade edilmektedir. Ülkemizde modern güreşin ilk uygulanmaya başlanması 20. yüzyılın başlarıdır. Bugün Türkiye'de güreşin en üst düzenleyici kuruluşu olan Türkiye Güreş Federasyonu (TGF) 1922 yılında Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı (TİCİ) bünyesinde kurulmuş, 1923 yılında eski adı FILA olan Dünya Güreş Birliği'ne (UWW) üye olmuş, 1924 yılında ise Paris Olimpiyatları'na katılmıştır.

Modern güreş grekoromen ve serbest olarak iki stilde icra edilmektedir. Grekoromen, ayaklara dokunmadan icra edilen güreş şeklidir. Rakipler birbirlerinin ayak ve bacaklarına dokunmadan güreşirler. Grekoromen güreş stiline belden yukarısı ile oyun taktik edilir. Ayakla oyun yapılmaz ve rakibin hücumu engellenmez. Serbest stil grekoromenden farklı olarak belden aşağı tekniklerin yapıldığı ve ayaklarında kullanıldığı güreş stildir.

HALTER

Halter, sporcuların koparma ve silkme stillerinde mümkün olan en yüksek ağırlığı kaldırmaya çalıştığı olimpik bir spor dalıdır. Halterin kökeninin 4000 yıl öncesine dayandığı düşünülmektedir. Modern halterciliğin başlangıcı, 1800'lerin ortalarına rastlamaktadır. Halter modern olimpiyatların ilki olan 1896 Atina Olimpiyatları'nda tek el koparma ve iki el silkme yarışmalarıyla yer almıştır. 1905 yılında Uluslararası Halter Federasyonu (IWF) kurulmuştur. 1914'te Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) tarafından tanınmıştır. Kadınlarda ilk dünya şampiyonası 1987 yılında Florida'da düzenlenmiştir. Halterin kadınlarda olimpik bir spor haline gelmesi de 2000 Sidney Olimpiyatları'ndadır. Bugün tüm dünyada Uluslararası Halter Federasyonu'na bağlı 193 ulusal federasyon bulunmaktadır.

Türkiye'de çağdaş anlamda halter sporu, 19. Y.Y.'nin sonlarında, aletli jimnastiğin bir parçası olarak Galatasaray Lisesi'nin Fransız öğretmenleri öncülüğünde başlamıştır. Bu sporu benimseyen ilk Türk ise Faik ÜSTÜNİDMAN'dır. Uluslararası bir organizasyonda ilk defa temsil edilmemiz; 1924 Paris Olimpiyatları'nda gerçekleşmiştir. Türk halterine asıl gelişme, bu spor dalında en gelişmiş ülkelerin arasında yer almamız, Bulgaristan'dan zorunlu göç nedeniyle ülkemize gelen halterci ve antrenörlerin yerlilerle olumlu ilişkiler kurmasından sonra başlamıştır.

Halterde sporcular sırasıyla koparma ve silkme olarak 2 kaldırış stiline yarışmaktadır. Her iki kaldırışında iki elle yapılması zorunludur. Her stilde en fazla 3 kaldırışa izin verilmektedir. Uluslararası Halter Federasyonu (IWF) sporcuları büyükler, gençler ve yıldızlar olarak 3 yaş kategorisinde, büyük, genç ve yıldız erkek ve kadınları 10 sıklıtte yarıştırmaktadır. Olimpiyatlarda ise Uluslararası Halter Federasyonu tarafından belirlenen 5 olimpik sıklıtte yarışılmaktadır.

BADMİNTON

Badminton Tarihi

Modern badminton oyununun kökenleri Çin'de Ti Jian Zi adı verilen bir oyuna atfedilirken ilk olarak Hindistan'da var olduğu ancak daha sonra İngiltere tarafından modernize edilip ortaya çıktığı düşünülmektedir. Hindistan'daki Madras, Bombay, Peshawar, Calcutta ve Poona bölgelerinde oynandığı bilinmektedir.

Uluslararası modern badminton organizasyonları dokuz kurucu derneğin bir araya gelerek 1934 yılında Uluslararası Badminton Federasyonunu [International Badminton Federation (IBF)] kurmaları ile başlamıştır. Daha sonra İrlanda, Fransa, İskoçya, Danimarka, Norveç ve İsveç gibi ülkelerde hızla yayılmaya başladı. Amerika'da ise ilk badminton kulübü 1878 de New York'ta ve 1936 da ise Amerika Badminton Birliği kuruluyor ve ilk şampiyona 1937'de Chicago'da yapılıyor. Her geçen gün popülerliğini sürdüren badminton ilk kez 1972 Münih ve 1988 Seul oyunlarında gösteri sporu olarak oynanarak olimpiyatlardaki yerini almakla birlikte madalya sporu olarak ise ilk defa 1992 Barselona oyunlarında olimpik bir branş oluyor.

Badminton raketi

Raketin sapı, tutma yeri ve raket başı ile birleştiği yerde raket boynundan oluşmaktadır. Raket başı kordaj adı verilen bir tel (farklı malzemelerden yapılmış olabilir) ile örülüdür. Bu örülü alan gergin (tansiyon) bir yapıya sahiptir. Raketin tam boyu 68 cm ve genişliği 23 cm civarında ve ağırlığı ise 75 ile 96 gram ağırlığında değişmektedir.

Badminton topu (Tüy top)

Mantar dokudaki bir topa sabitlenmiş 16 tüyden oluşmaktadır. Tüylerin uzunluğu 62-70 mm arasında olmalıdır. Tüylerin taban kısmı 25-28 mm aralığında ve uç kısımları yarı çapı 58-68 mm daire oluşturmaktadır. Top tüyler dahil toplamda 4,74-5,50 gr arası ağırlıkta olmalıdır. Topta aranan en önemli özellik havadaki süzülüş değerleridir.

Badminton filesi

Badminton filesi sahayı tam ortadan ikiye bölen, yanlarda 1,55 metre ve orta bölümde 1,524 metre yüksekliğindeki bir filedir. Filenin eni 76 santimetredir. File koyu renkli ipe kare şeklindeki ağlardan oluşmaktadır. Filenin üst kısmında direklerle bağlanmak için içinden halat (tel veya ip) geçen 7,5 santimetrelilik bir şerit bulunmaktadır. Badminton direği file arasında boşluk bulunmamalıdır.

Badminton sahası

Sahanın uzunluğu hem tekler hem de çiftler için aynı uzunlukta ve 13,40 metredir. Sahanın eni ise çiftler oyunu için 6,10 metre iken tekler oyunu için yanlardan eşit miktarda kısaltılarak (46+46 cm) 5,18 metre ile sınırlandırılmaktadır. Sahanın tamamı 4 cm kalınlığındaki çizgiler ile çizilmektedir.

Badminton Oyun Kuralları

Badminton oyunu toplam üç setten oluşmaktadır. Her bir set 21 sayıyı hedeflemektedir.

Oyuna kura atışı ile başlanılır.

Kurayı kazanan sporcu(lar) ilk servisi atma ya da karşılama ve saha seçiminde (istediği taraf) bulunurlar.

Kurayı kaybeden sporcu(lar) ise kendilerine kalan seçeneğe uyarlar.

İlk 21 sayıyı kazanan sporcu(lar) o seti kazanır.

Seti kazanan taraf bir sonraki sette ilk servisi kullanır.

Eğer skor 20-20 eşitliği yakalarsa iki sayılık üstünlük alan taraf seti kazanır. Ancak uzatma 29-29 beraberliğe kadar devam eder ve otuzuncu sayıyı alan seti kazanmış kabul edilir.

Oyuncular ilk setin sonunda saha değiştirir.

Eğer set 1-1 eşitliği sağlarsa ikinci setin sonunda da oyuncular yer değiştirir.

Üçüncü set oynanacaksa üçüncü sette oyunculardan birisi ilk 11 sayıyı aldığı yine oyuncu(lar) saha değişikliği gerçekleştireceklerdir.

TENİS

Tenis Tarihi

Tenis oyununun geçmişi tam olarak belli olmamakla birlikte on üçüncü yüzyılın ortalarında Fransa veya Belçika'da ortaya çıktığı düşünülmektedir. "La Paume" olarak bilinen bu oyun ilk başlarda din adamları ve yönetici sınıfı tarafından saray bahçelerinde bir ip üzerine serilmiş bez üzerinden eller (avuç içi) ile oynanan bir oyundur.

Tenis kelime olarak ise ilk olarak Fransızca da "al, tut veya yakala" anlamındaki ve bugünkü terminolojide "oyun veya başla" anlamına gelebilecek "tenez" kelimesinden geldiği tahmin edilmektedir.

İngiliz bir asker olan Major Walter Wingfield 1873 yılında çimde oynanmasını sağlayarak çim (kort) tenisini var etmiştir. Daha sonraları 1877 de İngiltere de bugünkü modern kuralları da (kort ölçüleri, sayı vb.) kapsayan ilk Wimbledon turnuvası organize edilmiştir. Wimbledon hala çim kort geleneğini sürdürmekle birlikte ilginç bir şekilde oyuncular için beyaz kıyafet zorunluluğu geleneğini de korumaktadır.

Wimbledon turnuvasını takiben teniste Grand Slam turnuvaları olarak adlandırılan dört tane büyük turnuva isimleşmiştir. Bunlar Wimbledon, Fransız Açık, Avustralya Açık ve Amerika Açık turnuvalarıdır. Grand Slam, bir oyuncunun aynı yıl içerisindeki bu dört büyük turnuvayı kazanmasına verilen özel bir isimdir.

Tenis raketi

Raket sapının tutma yerine grip denilmektedir. Raket uzunluğu 73,7 santimetreden ve genişliği 31,7 santimetreden geniş olmamalıdır. Raket başı (çerçevesi) 39,4 cm'den uzun ve 29,2 cm'den geniş olmamalıdır.

Tenis topu

Tenis topları Uluslararası Tenis Federasyonu tarafından onaylanmış, dışı keçe ile kaplı, içi hava ile dolu, beyaz veya sarı renkteki toplardır. Bu topların ağırlıkları 56 ile 59,4 gram aralığında, çap uzunluğu 6,54 ile 6,86 cm aralığında ve sekme yüksekliği 135 ile 151 cm aralığında olmalıdır.

Tenis filesi

Tenis filesi karşılıklı 1,07 yüksekliğindeki iki direğin üzerinden gergin bir şekilde geçmektedir. Filenin tam ortadan yüksekliği 91,4 cm olmalıdır. Filenin asılı kalmasını sağlayan ve filenin üst kısmındaki bandın içinden geçen çelik bir tel bulunmaktadır.

Tenis sahası (kort)

Tenis sahası zeminin yapısal özelliği bakımından, toprak, çim, serbest malzeme (kum vb.), sentetik, yapay çim, sentetik halı şeklinde olabilmektedir. Kort uzunluğu hem tekler hem de çiftlerde 23,77 m'dir, ancak eni tekler için 8,23 m ve çiftler için 10,97 m'dir. Uluslararası turnuvalar için kortun arka çizgiden sonraki olması gereken mesafe (tel veya duvar arasındaki mesafesi) 6,40 m ve yanlardan olması gereken mesafe 3,66 m'dir.

Tenis Oyun Kuralları

Bir tenis maçı üç ya da beş set üzerinden oynanabilmektedir.

Üç setlik maçı kazanmak için iki set ve beşlik setlik maçı kazanmak için ise üç seti kazanmış olmak gerekir.

Bir sette altı oyun vardır. Altı oyunu ilk kazanan oyuncu o seti de kazanmıştır.

Oyunlarda 6-6 beraberlik sağlanırsa "Avantaj set" veya "Tie-break set" adındaki özel bir oyun oynanır.

Avantaj sette bir oyuncu iki oyunluk fark sağladığında seti kazanmış olur.

Tie break'te ise puanlar sıfır, 1, 2, 3 şeklinde puanlanmaktadır.

Teniste oyun puanı (sayı) bir oyun boyunca aşağıdaki şekilde adlandırılmaktadır.

Sayısız: "Sıfır",

Birinci sayı için "15",

İkinci sayı için "30",

Üçüncü sayı için "40" ve

Dördüncü sayı için "Oyun".

Bir oyunda rakipler üçer sayı kazanmışlar ise oyun "Berabere" olarak adlandırılır.

Berberlikten sonraki sayıyı alan oyuncu "Avantaj" puanı kazanır ve bir sonraki sayıyı da kazanırsa "Oyun" kazanır.

Eğer iki rakip arasındaki sayı tekrar berabere olursa oyunculardan birisinin peş peşe iki sayıyı kazanan oyuncu oyunu kazanır.

Teniste saha değişimi her setin tek rakamlı oyunlarında (1, 3, 5 gibi) oyunların sonunda değiştirilir.

MASA TENİSİ

Masa Tenisi Tarihi

Masa tenisinin olimpiik bir branş olması 1988 yılında Seul Oyunları'nda gerçekleşmiştir. Ping pong olarak da bilinen oyun 1921 yılında masa tenisi adını almıştır. Bu oyun Çin ve Kore'de popüler olmakla birlikte daha çok Çinlilerin liderliğindedir. Başarılarından dolayı kökeni Çin olarak düşünülmesine karşı masa tenisi İngiltere'de 19. yüzyılda "Whiff-whaff" olarak da bilinen çim tenisi oyuncularının kötü hava nedeniyle kapalı alanlarda herhangi bir kitabı file olarak, şarap ya da şampanya mantarlarını top ve sigara kartonlarını ise raket olarak kullanmalarından ilham alınarak ortaya çıkmıştır. Çin'in bu oyundaki egemenliği 1960'larda başlamıştır.

Masa tenisinde ilk dünya şampiyonası 6-13 Aralık 1926 tarihinde Londra'da gerçekleştirilmiştir.

Masa tenisi raketi

Masa tenisi raketinin boyut, şekil ve ağırlık olarak herhangi bir standardı yoktur. Raket iki tarafı

lastikle kaplanmış ve en az %85 i ahşap (tahta) olması gereken sert bir malzemeden yapılmış olmalıdır. Raketin her iki yüzeyini kaplayan lastikler yapıştırıcı dahil 4mm kalınlığından fazla olmayan pütürlü bir dokuya sahiptirler.

Masa tenisi topu

Masa tenisi topu selüloit (plastik bir madde) malzemeden yapılan küre biçimli ve çapı 40 mm olan bir toptur. Genellikle mat beyaz (alternatif renk turuncu) renkte olan ve içi gazla doldurulmuş bu top 2,7 gr ağırlığa sahiptir. Müsabakalar sırasında top 160 km/saat hızdan daha yüksek hızlara ulaşabilir.

Masa tenisi filesi (Ağ)

Filenin uçlarında, filenin gergin ve düz olmasını sağlayan çubuklar ve çubukları masaya bağlantısını sağlayan kelepçeler bulunur. Filenin yüksekliği masa yüzeyinden 15,25 cm yükseklikte ve file masanın her iki yanında 15,25 cm gergin olacak şekilde dışarı taşmıştır.

Masa tenisi masası

Masa tenisi masası yerden 76 cm yüksekliğinde dikdörtgen şeklindeki bir oyun alanıdır. Uzun kenarı 274 cm ve kısa kenarı 152,5 cm uzunluğundaki masa yüzeyine sahiptir. Zeminde aranan özellik masa tenisi topunun (standart) masa yüzeyine 30 cm yükseklikten bırakıldıktan sonra 23 cm yükselme sağlaması beklenilmesidir.

Masanın dört kenarı 2 cm kalınlığındaki kenar çizgileri ile çizilmiştir. Bu beyaz çizgiler oyun alanına dahildir. Aynı zamanda masa uzun kenarlara paralel olacak şekilde tam ortadan 3 mm kalınlığındaki bir çizgi ile iki eşit alana bölünür.

Masa Tenisi Oyun Kuralları

Bir tenis oyunu servis atışı ile başlar.

Oyun servis atan ve rakibin serisi karşılması ile başlayıp sonra oyuncular arasında sırası ile servis atışı ve karşılması devam eder.

Servis atan oyuncu topu eliyle yukarı doğru (dikey) attıktan sonra top aşağı doğru düşerken topa vuruş yapar.

Servis atan oyuncu topa falso vermesin diye topu parmaklarıyla değil avuç içiyle yukarıya atar.

Top önce oyuncunun kendi oyun alanına daha sonra file üzerinden rakip oyun alanında bir defa sekmelidir

Servis atışı sırasında eğer top fileye temas ederse "let" olarak adlandırılır ve atış tekrar edilir. Bunun dışında aşağıdaki durumlarda let olarak kabul edilir.

Servis karşılayan oyuncu hazır olmadan servis atışı gerçekleşmiş ve oyuncunun topa vurma girişiminin başarısız olduğu durumlarda,

Herhangi bir durumdan dolayı hakemlerin oyunu durdurduğu durumlarda,

Topa spin verilmiş ve top rakibin sahasına değdikten sonra geri döndüğü veya sahada durduğu durumlarda.

Masa tenisinde bir set rakipler arasında 2 sayı fark olmak koşuluyla 11 sayıya ilk ulaşan taraf seti kazanır.

Eğer rakipler 10-10 beraberliğe ulaşırsa arada iki sayı farkla öne geçen taraf seti kazanır.

Oyun kura atışı ile başlar. Kurayı kazanan ilk servis atışı, saha seçimini ya da servis karşılamayı tercih edebilir.

İlk sette servis atan oyuncu takip eden sette servis karşılayan oyuncu olacaktır.

Oyuncular her setin sonunda saha değiştirirler.

Müسابakalarda hakem, yardımcı hakem, vuruş sayıcı, masa tenisi inceleme sistemi oyunun sağlıklı işleyişinden sorumludurlar.

KIŞ SPORLARI

Kış sporları, karlı ve ya buzlu zeminlerde yapılan spor aktivitelerini kapsamaktadır. Bu kış sporları aktivitelerinin büyük organizasyonlarına bakıldığında; Kış Olimpiyat Oyunları, Asya Kış Oyunları, Paralimpik Kış Oyunları ve Üniversite Kış Oyunları yer almaktadır. Kış sporlarının en büyük organizasyonu olan Kış Olimpiyat Oyunları her dört yılda bir; kar sporları, buz ve kızak sporları kategorisinde 15 spor dalında gerçekleştirilmektedir. Kış Olimpiyat Oyunları 1924 yılında ilk kez Fransa'nın Chamonix bölgesinde yapılmıştır.

Tarihçe

Kayağın ilk çıkış tarihi, geçmiş zamanda yaşayan insanların kışın zorlu hava koşulları ile baş etme amacı ile ortaya çıkmıştır. Kışın karda batmamak için, ağaçlardan farklı şekillerde parçalar yaparak ulaşımı kolaylaştırdıkları düşünülmektedir. Kayak geçmiş zamanda eğlence amaçlı değil tamamen hayatta kalmak için ortaya çıkmıştır. Yıllar öncesine ait ilk kayaklar, dişbudak, betula ve çam ağaçlarından yapılmış olup, kayakların kara tutunmalarını artırmak için çam ağacından yapılanların taban ortaları katranla, betuladan yapılan kayaklarda deriyle kaplanmıştır. 1896 da Mathias Zdarsky, Alp Tekniği'nin temellerini oluşturan yeni teknikler bularak kayakta büyük bir devrim gerçekleştirmiştir. Dünyadaki ilk kayak kulübü 1877'de, Fridtj of Nansen'in girişimleriyle Norveç'te "Ski Club de Cristina" adıyla kurulmuştur. Uluslararası Kayak Federasyonu (FIS), kış sporları konusunda dünyanın en yüksek yönetim organıdır.

Kış Olimpiyat Oyunları

Kış sporlarının en önemli organizasyonu olan Kış Olimpiyatlarının ilki olan Chamonix'de düzenlenmiş 16 ülkeden 258 sporcu katılmıştır. Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından dört yılda bir yapılan bu büyük organizasyon, 1940 ve 1944 yıllarında 2. Dünya Savaşı sebebiyle yapılamamıştır. Yaz ve Kış Olimpiyatlarının aynı yıllarda yapılması, bazı problemleri beraberinde getirdiği için, Olimpiyat organizasyonları arasında iki yıl farkın olması gerektiği savunularak, 1996 yılında yapılması planlanan Kış Olimpiyatları 1994 yılına alınarak yapılmıştır. Kış sporlarının önemli organizasyonlarından biri olan Paralimpik Kış Oyunları; çeşitli engel gruplarından sporcuların katıldığı bir kış organizasyonudur. İlk 1976 yılında İsveç'te düzenlenmiştir. Paralimpik Kış Oyunları'nın kökenleri Yaz Paralimpik Oyunları'na çok benzemektedir. İkinci Dünya Savaşı'ndan dönen yaralı askerler, iyileşmenin yolu olarak sporda bulmuşlardır.

Türkiye'de Kayak

Eski Türklerde "Çana" olarak bilinen kayak M.Ö. 4000 yıllarında Baykal Gölü çevresinde, karda yürüme aracı olarak kullanılmıştır. Kayak, Avrupa'da 18. yüzyıldan sonra yaygınlaşmaya başlamıştır. Yurdumuzda ilk kez 1914 yılında, Haliç'te bir marangoz atölyesinde yapılan kayak hayvanların sırtlarında Erzurum'a taşınarak Kafkas cephesinde 30 kayakçı er yetiştirilmiştir. 1933 yılında Galatasaray Lisesi'nden bir grup öğretmen ilk kez Uludağ'da kayak yaparak bu sporun Türkiye'de öncülüğünü yapmışlardır. 1933-1934 yılları arasında Bursa, Ankara ve Erzurum Halkevleri ile Muhafız Alayı kayak sporu ile özellikle ilgilenmiş, sonrasında karlı bölgelerdeki Halkevleri aracılığıyla kayak sporu ülkemizde yayılmaya başlamıştır. 1939 yılında Dağcılık ve Kış Sporları Federasyonu kurulmuştur. Türkiye Kayak Federasyonu ; 1935 yılında kayak federasyonu , "Dağcılık ve Binicilik Federasyonu" olarak kurulmuştur. 1936 yılında Kış Olimpiyat Oyunları katılımı nedeniyle, Federasyonun ismi "Dağcılık ve Kış Sporları" olarak değiştirilmiş ve Kış Olimpiyatları'na katılım sağlanmıştır. Türkiye'de uluslararası kurallara uygun ilk kayak müsabakası 1944'te Asım Kurt'un çabalarıyla gerçekleştirilmiştir. Türkiye ilk olarak 1936 yılında Almanya Garmish-Partenkirchen'de düzenlenen, 28 ülkenin yer aldığı IV. Kış Olimpiyatlarına katılmıştır.

Kar Sporları

Kar sporları; Kış Olimpiyatları'nda karlı zeminlerde yapılan spor aktivitelerini içermektedir. Bu sporlar; alp disiplini, biathlon, kayakla atlama, kayaklı koşu, kuzey kombine, serbest stil kayak, snowboard branşlarını içermektedir. Bu sportlardan snowboard dışında kalan diğer branşlar kayak sporları olarak tanımlanmaktadır.

Olimpik Kış Sporları

Kış sporlarının en büyük organizasyonu olan Kış Olimpiyatlarında, kullanılan ekipman, teknik ve kurallara göre branşlara ayrılmıştır.

Alp disiplini

Alp disiplini, karlı zeminlerde kayaklarla birlikte yapılan, aşağı kayarak en hızlı inmenin amaçlandığı bir yarışmadır. 1936 Kış Olimpiyatları ile birlikte olimpiyat sporları arasına katılmıştır. Alp disipliniinde kayak, Kış Olimpiyatlarının imza yarışmalarından biridir. Genellikle yokuş aşağı kayak olarak anılır, yarışmacıların karla kaplı bir dağ yamacından mümkün olduğunca hızlı bir şekilde aşağı kayak yapmasını içermektedir. Alp disiplini yarışmaları; iniş (downhill) ve süper büyük slalom (giant slalom) hız yarışmaları, büyük slalom ve slalom teknik yarışmaları, kombine yarışmaları ve serbest stil kayak yarışmalarından oluşmaktadır. İniş yarışması; Kayakçıların bitiş çizgisine ulaşmak için önceden belirlenmiş bir yokuştan minimum dönüşler ve maksimum hızlarla kayak yapmaları gerekmektedir. Yarışçılar saatte 130 km/sa hıza ulaşabilmektedirler. Süper büyük slalomda; Sporcular yüksek hızlara ulaştıkları yokuştan kayarken aynı zamanda slalom gibi kırmızı ve mavi kapılardan geçmek zorundadırlar. Büyük slalomda; sporcuların beceri ve tekniklerinin ön planda olduğu, bir yokuştan aşağı mavi ve kırmızı kapılardan slalom yaparak en hızlı şekilde bitiş geçtiği bir yarışma türüdür. Slalomda; sporcuların tekniklerinin ön planda olduğu, bir yokuştan aşağı mavi ve kırmızı kapılardan daha hızlı slalom yaparak dönüş yaptığı bir yarışma türüdür. Kombine yarışları; bir iniş ve iki slalom yarışında oluşmaktadır. Serbest stil kayak yarışmaları akrobatik hareketlerin yer aldığı; Ski slope, ski halfpipe, ski kros, aerials, moguls ve bigair olmak üzere altı ayrı branşta yapılmaktadır.

Kuzey disiplini

Kuzey disiplini kayağı, Alp disiplini kayağından farklı olarak, karın üzerinde daha rahat hareket edebilmek için ayak topuklarının serbest bırakıldığı, yalnızca ayakların burun kısımlarından kayağa bağlandığı bütün kayma türlerini kapsayan kayak sporlarını içermektedir. Kayaklı koşu, biathlon, kayakla atlama, kuzey kombine gibi dayanıklılık gerektiren branşları içermektedir. Kayaklı koşu, kayakla atlama ve kuzey kombine yarışmaları uluslararası platformda temsilcisi Uluslararası Kayak Federasyonu (Federation International de Ski) FIS, Biathlon yarışmalarının uluslararası platformda temsilcisi; Uluslararası Biathlon Birliği (IBU)' dir. Kayaklı koşu yarışmaları klasik ve serbest stil olmak üzere iki dalda yapılır. Biathlon'da atıcılık ve kayaklı koşu bir arada yapılmaktadır. Kayakla Atlama; farklı ölçülerdeki rampalardan (trampelen) aşağı kaymayı, havalanmayı, olabildiğince ileriye atlamayı ve ardından yumuşak bir biçimde en uzak noktaya inmeyi hedefleyen bir spor branşıdır. Kuzey Kombine, sporcuların hem kros kayağı hem de kayakla atlamada yarıştığı FIS disiplini.

Snowboard

Snowboard 1960'lı yıllarda ABD'de ortaya çıktı. Kısa bir süre içinde insanlarca ilgi gösterilmesi ile spor gelişti ve ülke çapına yayılmaya başlamıştır. Snowboard kayaktan farklı olarak iki ayak tek tahta üstüne bağlamalar vasıtasıyla bağlanır. Sörf ve kayakdan farkı ise karda yapılıyor olmasıdır. Snowboard yarışları; serbest stil (freestyle) alt kategorileri (Slopestyle, halfstyle, bigair), Alp disiplini (paralel büyük slalom ve paralel slalom) ve snowboard boardercross (sbx) olmak üzere 3 kategoride yapılmaktadır. Alp disiplini snowboard yarışmaları; bu yarışmada snowboard sporcuları alp disiplini tarzında, paralel şekilde slalom yaparak birbirleri ile yarışır. Snowboardcross (boardercross) yarışmaları; birden fazla sporcunun aynı anda çıkış yaptığı (Olimpiyat müsabakalarında dört kişi), aynı eğimli parkurda, çeşitli tür ve boyutlarda dönüşler gerçekleştiği bir yarışmadır. Serbest stil (freestyle) alt kategorileri; slopestyle, halfpipestyle, big air yarışmalarıdır.

KIŞ SPORLARI

Kış sporları, karlı ve ya buzlu zeminlerde yapılan spor aktivitelerini kapsamaktadır. Kış sporlarının geçmişi insanlık tarihi kadar eski olan ve doğada hayatta kalma mücadelesi sonucunda ortaya çıktığı var sayılan, kış mevsimi miladı olarak görülen kayak, kızak vb. Baykal Gölü etrafında yürüyüş aletleri olarak kullanılmıştır. Sert kış aylarında yoğun yağın kar, eksi derecelerde nehirlerin buzlarla kaplı olması gibi sorunlarda beslenme, balık tutma gibi ihtiyaçlarından dolayı kayak ve kızak bir araç olarak kullanılmışlardır. Kış sporları tarihte öncelikle avlanma, hayatta kalmak ve çevre koşullarına uyum olarak icat edilse de, 15. yy. dan sonraları İskandinav ülkelerinde askeri amaçlı kullanılmıştır. Sonrasında toplumsal fonksiyonlara bağlı olarak eğlence ve sportif amaca yönelmiştir. Kış sporlarının en büyük organizasyonu olan Kış Olimpiyat Oyunları'nda; buz ve kızak sporları kategorisinde sekiz spor dalında gerçekleşmektedir. Buz sporlarında; artistik buz pateni, buz hokeyi, curling (kürling), kısa kulvar sürat pateni, sürat pateni bulunurken, kızak sporlarında; kızak, skeleton, yarış kızak branşlarını içermektedir.

Buz Sporları

Buz sporları; Kış Olimpiyatları'nda buzlu zeminlerde yapılan spor aktivitelerini içermektedir. Bu sporlar; artistik buz pateni, buz hokeyi, curling (kürling), kısa kulvar sürat pateni, sürat pateni bulunmaktadır.

Artistik buz pateni

Artistik Buz Pateni bireysel, çift ya da grup olarak buz üstünde yapılan bir spor dalıdır. Dönüş, atlayış, kaldırış gibi hareketler müzik ile uygun koreografi ve kıyafetler ile yapılmaktadır. Erkek bireysel, kadın bireysel, çiftler ve buz dansı Kış Olimpiyatları'nda temsil edilen disiplinleridir. Artistik buz pateni, buz üzerinde gezinmenin pratik bir yolu olmaktan çıkarak, bugünkü sanat ve sporun zarif karışımına dönüşmüştür. Arkeolojik kazılarda bulunan hayvan kemiklerinden yapılan ilkel patenler, insanoğlunun en eski zamanlardan beri paten kaydığını göstermektedir. Paten kaydığı bilinen en eski isimlerden biri 14. yüzyılda yaşamış Hollandalı azize Lidwina'dır. Hollandalılar muhtemelen buz pateninin ilk öncülleri olarak tarihe geçmiştir. Paten kayması sonunda kanal boyunca İngiltere'ye yayılarak ve çok geçmeden ilk kulüpler ve yapay pistler oluşmaya başlamıştır. Artistik patenin bir spor dalı olarak ortaya çıkışı da epeyce eskiye dayanmaktadır. Artistik paten, 18. yüzyılın ortalarında Britanya'da ilgi görmeye başlamış ve 1742 yılında İskoçya, Edinburgh'da ilk artistik paten kulübü kurulmuştur. Artistik buz pateninde altı önemli sıçrayış (jump) vardır. Bu sıçrayışlar tekli, çiftli, üçlü ve dördü olarak yapılır. Bunlardan üçü sporcunun ayağını buza vurup güç aldığı, diğer üçü ise havaya sıçrayarak gerçekleştirdiği sıçrayışlardır.

Buz hokeyi

Buz hokeyi, buz üzerinde altı oyuncudan (bir kaleci ve beş patenci) oluşan iki takımın yer aldığı hızlı, akıcı ve heyecan verici bir takım sporudur. Maçların draması ve gerilimi sayesinde Olimpiyat Oyunlarında büyük kalabalıklar toplamaktadır. Sporcular hokeyi patenleri, korunaklı kıyafetlerini giyerek, buz pateni pistinde hokeyi sopası ile diski (pak) karşı takımın kalesine atmaya çalışırlar Dünyanın en hızlı sporlarından biri olan bu hokeyinde, çarpışmalardan kaynaklı yüksek oranda sakatlanma riski bulunmaktadır. Bu yüzden sporcular kendilerini korumak adına çok sayıda malzeme giymektedir. Bunlar genel olarak kask, omuzluk, dirseklik, eldiven, şort ve dizliktir. 1908 yılında kurulan Uluslararası Buz Hokeyi Federasyonu (International Ice Hockey Federation – IIHF) buz hokeyi sporunun dünya çapındaki yönetim birimidir. Buz hokeyinin erken formları, dünyanın kuzey bölgelerindeki yerli halkın buz üzerinde bir top ve sopa oyunu oynadıklarını gösteren arkeolojik bulgulara dayanmaktadır. Buz hokeyi, 19. yüzyılın başlarında Kanada'da, benzerleri Kuzey Avrupa'da oynanan birkaç spora dayanarak ortaya çıkmış, ancak "hokey" kelimesi eski Fransızca "sopa" anlamına gelen "hocquet" kelimesinden gelmektedir. Tanınan ilk takım olan McGill Üniversitesi Hokey Kulübü, 1880 yılında hokeyin Kanada ulusal sporu haline gelmesi ve ülke geneline yayılmasıyla kurulmuştur. Oyun 20 dakikalık üç devreden oluşmaktadır ve 60 dakika sürmektedir. Her takım, 3 hücum, 2 savunma ve 1 kaleci olmak üzere toplamda 6 oyuncudan oluşmaktadır.

Curling (kürling)

Curling, dört oyuncudan oluşan iki takım tarafından dikdörtgen bir buz tabakası üzerinde oynanan olimpiik bir takım sporudur. Bu sporda temel amaç taşı hedefin merkezine ulaştırmaktır. Curling'de kullanılan süpürgeler granit taşın atıldıktan sonra hedefe varması için buzun süpürülmesi işlevinde

kullanılır. Curling pisti (rink) ise 42,07 m uzunluğunda ve 4,28 m genişliğinde olup her iki ucunda da iç içe geçmiş dört daireden oluşan bir hedef veya ev bulunmaktadır. Curling, 1530 -1569 yılları arasında sanatçı Pieter Bruegel'in resmettiği bazı çizimlerde donmuş göletler üzerinde Curling'e oldukça benzeyen bir oyun oynandığı görülmektedir.

Curling'de amaç diğer takımdan daha fazla puan toplamaktır. Puanlar her oyun bitişin sonunda verilmektedir. Curling oyununun kurallarında; dört kişilik takımdaki bir oyuncu taşı hedefe doğru fırlatır, bu esnada skip adı verilen kaptan evin başında bekler ve diğer oyunculara atış esnasında sözlü ve görsel olarak yönlendirmede bulunur. İlk üç oyuncu taşları fırlatırken, skip oyuncuları yönlendirmek için pistin diğer ucunda bekler. Diğer iki oyuncu da taşın önündeki buz tabakasını süpürür.

Kısa kulvar sürat pateni

Kısa kulvar sürat pateninde sporcular zamana karşı değil, birbirlerine karşı yarışır. Erkek ve kadın patenciler 500, 1000, 1500 metrelerde; erkekler takım bayrak 5000 metrede, kadınlar takım bayrak 3000 metrede yarışır.

Kısa kulvar sürat pateni, 1905-1906 gibi erken bir tarihte oval bir pistte toplu başlangıç yarışmalarının düzenlendiği, Kanada ve Amerika Birleşik Devletleri'nde başlamıştır. Kış Olimpiyat Oyunlarında ki hikayesine bakıldığında; kısa kulvar sürat pateni, 1988 Calgary Oyunlarında bir gösteri sporu olduktan sonra, 1992'de Albertville'deki Kış Olimpiyat programının iki bireysel etkinlik ve iki bayrak yarışıyla bir parçası haline gelmiştir.

Sürat pateni

Buz üzerinde tamamen rekabetçi bir spor olan sürat pateni, büyük kalabalıkların ve televizyonun ilgisini çeken bir olimpiyat sporudur. Sürat pateni standart pisti, oval formda 400 m. uzunluğunda 4 m. genişliğinde çift kulvardan oluşmaktadır. İki sporcu zamana karşı yarışır ve dereceleri kaydedilir. İç kulvar avantajı sırasıyla bir yarışmacıdan diğerine geçer. Patenciler her turda belirli bir noktada kulvar değiştirirler. Sürat pateninde iç kulvarda koşan patencinin avantajını gidermek için 500 metre sürat pateni yarışması iki defa koşulmaktadır. Sporcular ikinci turda kulvar değiştirirler. Başlangıçta kulvardaki patencileri ayırabilmek için dış kulvardaki patenci kırmızı, iç kulvardaki patenci ise beyaz kol bandı takarak, sonuçlar, her iki yarışmacının toplam derecesine göre tespit edilmektedir. Sürat pateni Hollanda'da 13. yüzyıldan itibaren kanalları kullanarak köyler arası iletişimi sağlamak amacıyla yapılmıştır.

Kızak Sporları

Kızak sporları; Kış Olimpiyatları'nda buzlu zeminlerde kızakla yapılan spor aktivitelerini içermektedir. Bu sporlar; kızak, skeleton ve bobsleigh (yarış kızağı) olarak üç spor dalı bulunmaktadır.

Kızak (Luge)

Kızak en eski kış sporlarından biridir. Yarışmacılar küçük bir kızak üzerinde sırt üstü yatarak ayakları öne doğru uzatarak buzlu parkurda 140 km/saat'e varan hızlarda, küçük dönüşlerle frensiz olarak yarışmayı içermektedir. Kızak sporcuları özel aerodinamik kıyafetler, kasklar ve kask önünde siperlik kullanırlar. Sporcuların eldivenlerin eklem yerlerinde küçük tel fırçalar vardır. Kızağın parkurda ki bitiş çizgisini geçmesi gerekir. Kızaksız bitirmek, yürümek veya kızağı finişe doğru itmek diskalifiyeye yol açmaktadır. Kış Olimpiyatları'nda tekler kadın ve erkek, çiftler, karışık takım bayrak yarışmaları bulunmaktadır. İskandinavya'da ve Avrupa'nın bazı bölgelerinde, yaklaşık 1000 yıl öncesine ait mağaralarda, hem ekonomi hem de rekreasyon amaçlı kullanımını gösteren kızak çizimleri bulunmuştur. Uluslararası Kızak Federasyonu (FIL) 1957 yılında kurulmuştur. Kızak ilk Dünya Şampiyonası 1955 yılında sekiz ülkenin katıldığı Norveç Oslo kentinde düzenlenmiş, dokuz yıl sonra 1964'te kızak Olimpiyatlara ilk kez Innsbruck Oyunlarında sahneye çıkmıştır.

Skeleton

Skeleton yarışı, küçük bir kızak üzerinde dik ve tehlikeli bir buz pistinden yüz üstü aşağıya inen, erkekler ve kadınlar kategorisinde bireysel olarak yapılan bir kış sporudur. Dünyanın ilk kayma sporu olarak kabul edilir. Yarış kızağıyla aynı parkurda gerçekleşen Skeleton, tek bir sporcunun kızağını başlangıçtan bir veya iki eliyle itmesi ve ardından kızağa atlayıp buz pistinden inmesiyle başlamaktadır.

Kızak üzerinde sporcular 150 km/sa kadar hızlara ulaşabilir ve 5G'ye kadar bir çekim kuvvetine maruz kalmaktadırlar. Skeleton sporcuları özel aerodinamik kıyafetler, kasklar ve kask önünde siperlik kullanırlar. 1882 yılında Avrupa'nın merkezinde kayak bilinmiyorken, İsviçre'deki İngiliz askerleri Davos kentinden Klosters'e kadar ilk kızak pistini inşa etmişlerdir. 1923 yılında IBSF, orijinali FIBT kurulmuştur. 1926 yılında FIBT Paris Kongresi'nde, Uluslararası olimpiyat Komitesi tarafından yarış kızağı ve skeleton Olimpik spor olarak ilan etmiştir. Erkek skeleton yarışı, 1928 ve 1948'de "atalarının" evi olan St. Moritz'de Olimpiyat programında iki kez yer almıştır. Uzun bir aradan sonra skeleton yarışı, 2002'de Salt Lake City'de hem erkekler hem de kadınlar yarışması olarak yeniden ortaya çıkarak günümüze kadar her Kış Olimpiyat programına dahil edilmiştir.

Yarış kızağı (bobsleigh)

Bobsleigh veya Bobsled, İsviçreli tarafından icat edilen ve takımların yerçekimiyle çalışan bir kızakta dar, kıvrımlı, eğimli, buzlu pistlerde zamanlı koşular yaptığı bir kış sporudur. Bobsleigh, 4

kişiden 2'sinin buz pistinde itip aşağı indiği ve bitiş çizgisine en hızlı ulaşan takımın kazananları taçlandırdığı bir takım sporudur

Başlangıçta takımlar kızağı olabildiğince hızlı iterler ve ardından hızlı bir şekilde arka arkaya yarış kızağına binerler; 4'e kadar güçlü atletin bir kızağa yüklenmesini koordine etmek ve maksimum güçle itmek denge ve çeviklik gerektirir. Başladıktan sonra pilot direksiyonu devralır ve yarış kızağını 150 km/saat'e varan hızlara ulaşan bir dizi zorlu dönüşten geçirir. Yarış kızağı bitiş çizgisine ulaştığında, fren görevlisi kızağı durduracak kadar yavaşlatır. İsviçrelilerin iki skeleton kızağı birbirine bağlayıp bir kızak yapmak için bir direksiyon mekanizması eklediği yarış kızağı sporu, 19. yüzyılın sonlarına kadar başlamamıştır. Zengin turistlere koruma sağlamak için bir şasi eklenmiş ve dünyanın ilk yarış kızağı kulübü 1897'de İsviçre'nin St. Moritz kentinde kurulmuştur. 1924'te Chamonix'teki ilk Kış Olimpiyat Oyunları'nda dört kişilik bir yarış düzenlenmiştir. 1998 yılında Japonya'nın Nagano kentinde düzenlenen Kış Olimpiyatları'nda ilkler yaşanmış ve iki altın madalya ve iki bronz madalya verilmiştir.

PARALİMPİK OYUNLAR

Paralimpik oyunlar ilk olarak İtirme özel gereksinimli bireylerin spor oyunları ile başlamıştır. Birkaç Avrupa ülkesinin katılımı ile 1924 yılında "Uluslararası Sessiz Oyunlar" adı ile başlamıştır. Bu oyunlar daha sonra "Deaflympics" olarak adlandırılmıştır.

Benzer şekilde bedensel özel gereksinimli bireyler İngiltere’de 1948 yılında özel bir oyun düzenlemişlerdir. Bu oyunun adı Stoke Mandeville oyunlarıdır ve paralimpik oyun hareketinin başlangıcı olarak kabul edilir. Bununla birlikte ilk paralimpik olimpiyat oyunları 1960 yılında Roma’da gerçekleştirilmiştir.

Olimpiyat oyunları gibi her dört yılda bir oynanan paralimpik oyunların oynandığı tarih, şehir ve ülkeler sırası ile şöyledir; (1) 1960, Roma, İtalya, (2) 1964, Tokyo, Japonya, (3) 1968, Tel Aviv, İsrail, (4) 1972, Heidelberg, Almanya, (5) 1976, Toronto, Kanada, (6) 1980, Arnhem, Hollanda, (7) 1984, Stoke Mandeville ve New York, İngiltere, (8) 1988, Seul, Kore, (9) 1992, Barselona, İspanya, (10) 1996, Atlanta, Amerika, (11) 2000, Sidney, Avustralya, (12) 2004, Atina, Yunanistan, (13) 2008, Pekin, Çin, (14) 2012, Londra, İngiltere, (15) 2016, Rio, Brezilya, (16) 2020, Tokyo, Japonya ve 2024 için Paris, Fransa’dır.

PARALİMPİK YAZ OYUNLARI

Paralimpik yaz oyunlarında aşağıda açıklanan toplam 22 branş vardır.

Atıcılık

İlk olarak 1976, Toronto, Kanada oyunlarında yer almıştır. Hem bedensel hem de görme özel gereksinimli bireyler katılabilmektedir. Sporcular tabanca ya da tüfek (havalı) ile 10, 25 ve 50 m mesafelerde atış gerçekleştirmektedirler. Sporcular yedi kategoride yarışabilirler; SH1 (tabanca ve tüfek), SH2, SG-S, SG-L, SG-U, SH-VI.

Atletizm

Atletizm birçok alt branşı bünyesinde barındırdığı için paralimpik oyunlarda da en çok hareketliliği olan branştır. Fiziksel, zihinsel ve görme özel gereksinimli bireyleri kapsayan toplam on özel gereksinim türü katılım sağlayabilmektedir.

Badminton

Paralimpik badminton ilk defa 2020 Tokyo Olimpiyatlarında yer almıştır. Bedensel özel gereksinimli bireylerin katılmış olduğu bu branştaki sınıflandırma şöyledir; WH1, WH2, SL3, SL4, SU5, SH6.

Bocce

Olimpiyat oyunlarında olmayan paralimpik bir spor branşdır. Düz bir zeminde “Jak” adındaki hedef topuna renkli toplarla atışlar yapma temeline dayanır. Jak’a en yakın top sayısı skor üstünlüğünü belirler. Sporcuların altı tane atış gerçekleştirmesi bir bölümdür. Bireysel ve çiftlerde maç dört, takım oyunları altı bölümden oluşmaktadır. Bocce’ye katılım dört sınıfa ayrılmıştır; BC1, BC2, BC3, BC4.

Binicilik (Dresaj)

Binici ile atın ahenk içinde performans sergilediği sanatsal spor dalına “dresaj” denilmektedir. Serebral palsi tanılı sporcuların katılımıyla ilk kez 1984 Paralimpik Oyunları’nda tanıtılmış ve 1992 Barselona Oyunları’nda diğer özel gereksinimli sporcular katılmıştır. Takım yarışmalarında takımlar 3 veya 4 kişiden oluşmaktadır. Paralimpik dresaj, cinsiyet gözetmeksizin 5 farklı sınıfa ayrılmıştır.

Bisiklet

Yol yarışları kategorisiyle ilk kez 1984 New York Oyunları’nda tanıtılmış, 1996 Atlanta Oyunları’nda pist yarışları kategorisi eklenmiş ve 2004 Atina Oyunları’nda el bisikleti kategorisi de dahil edilmiştir. Sınıflandırma şu şekildedir; C sınıfı (Standart Bisiklet), H sınıfı (El Bisikleti), T sınıfı (Üç Tekerlekli Bisiklet), B sınıfı (Tandem Bisiklet).

Görme Özel Gereksinimliler Futbol

Görme özel gereksinimli bireyler için futboldan uyarlanmış, ilk defa 2004 Atina Oyunları’nda yer almıştır. Takımlar 4 oyuncu ve 1 kaleci, 5 kişiden oluşur. Sporcular sınıflandırmada B1- B2 ve B3 şeklinde kodlanmaktadır. Oyuncuların B1 kategorisinde ve kalecilerin B2 veya B3 kategorisinde olması gerekmektedir. Kaleciler hariç bütün oyuncular göz bandı takmak zorundadırlar. Topun içerisinde ziller bulunmaktadır. Oyun 25’şer dakikalık iki yarıdan oluşmaktadır.

Goalball

Görme özel gereksinimli gazilerin rehabilitasyonunu sağlamak amacı ile 1946 yılında tasarlanmış, 1976 Toronto Oyunları’nda paralimpik branşlara dahil edilmiş, 1984 New York Oyunları’nda kadın

sporcular da katılmıştır.

Goalball 3 asil ve en fazla 3 yedek oyuncudan oluşur. Temel amacı içinde ziller bulunan bir topu el ile fırlatarak karşı takımın kalesinden geçirmek ve skor elde etmektir. Saha 9x18 m olup kaleler saha eni boyunca 9 m uzunluğunda ve 130 cm yüksekliğindedir. Oyucuların önünde yönlerini tayin edebilmeleri için ipler bantlanmıştır.

Halter

1964 Tokyo Paralimpik Oyunları'na giriş yapmasına rağmen 1984 New York oyunlarında paralimpik olmuştur. Bedensel özel gereksinimli hem kadın (kadınlar ilk defa 2000 Sidney oyunlarında katılmışlardır) hem de erkek sporcular yarışabilmekte ve 10 farklı kategorideki ağırlıkta katılabilmektedirler.

Judo

Görme özel gereksinimli bireylerin katıldığı spor branşıdır. Erkekler yarışı 1988 Seul Olimpiyatları'nda ve kadınlar yarışı 2004 Atina Paralimpik Oyunları'nda ilk defa sergilenmiştir. Olimpik judo kurallarıyla aynı olmakla birlikte paralimpik judoda karşılaşmadan hemen önce sporcular rakiplerinin judogi adı verilen judo kıyafetlerine temas ederler. Hiç görmeyen sporcuların kolları kırmızı işaretlidir.

Kano

İlk defa 2016 Rio Oyunları'nda paralimpik olmuştur. Bedensel özel gereksinimli bireylerin katıldığı paralimpik kano, standart kano ile aynı prensiplere sahiptir. Bu branşta kayak ve "va'a" adındaki botlar kullanılmaktadır. Kayıkta çift kanatlı, va'ada tek kanatlı kürek kullanılır.

Kürek

Durgun sularda farklı sayıdaki takım sporcularınının 2 km üstündeki mesafelerde yarıştığı ve ilk defa 2008 yılında Pekin Paralimpik Oyunları'nda yer alan bir branştır. Her iki cinsiyet katılım sağlayabilmektedir.

Masa Tenisi

İlk paralimpik oyun olan 1960 Roma Oyunları'ndan beri paralimpik bir branştır. Görme özel gereksinimli sporcular hariç diğer özel gereksinimli bireyler (bedensel ve zihinsel) katılabilirler. Sporcular ayakta ya da oturarak yarışabilirler. Karşılaşmalar her biri 11 puandan oluşan 5 set üzerinden oynanmaktadır. Beş setten üçünü kazanan rakibini yenmiş kabul edilir.

Okçuluk

Bedensel özel gereksinimli bireylerin katıldığı ve ilk kez 1960 yılında gerçekleştirilen Roma Oyunları'nda yer alan branştır. Sporcular 10 dairenin iç içe geçtiği bir hedef tahtasına atış yaparlar. Daireler içeriden dışarıya doğru 10-9 sarı, 8-7 kırmızı, 6-5 mavi, 4-3 siyah ve 2-1 beyaz olacak şekilde renklendirilmiştir. En içteki dairenin puan değeri ondur ve içeriden dışarı doğru azalır. Paralimpik oyunlardaki atış mesafesi 70 m ve salon müsabakalarında (kapalı alan) 18-25 m aralığındadır.

Oturarak Voleybol

İlk defa erkeklerin katılımı ile 1980 Arnhem Oyunları'nda paralimpik olmuştur ve kadınların katılımı ise 2004 Atina oyunlarında gerçekleşmiştir. Takımlar altışar kişiden oluşurlar. Kurallar birkaç uyarılama dışında klasik voleybol ile benzerdir. Mesela saha ölçüleri daha küçüktür ve file yüksekliği daha azdır. Sporcuların kalçaları daima yerle temas etmelidir. Top klasik voleybol topudur.

Taekwondo

Paralimpik taekwondo iki şekilde yapılmaktadır: ilki bedensel özel gereksinimli bireyler için "Kyorugi" adı ile, ikincisi ise zihinsel özel gereksinimli bireyler için "Poomsae" adı ile gerçekleştirilmektedir. İlk defa 2020 Tokyo Paralimpik Oyunları'nda oynanmıştır ve sadece Kyorugi disiplini yer almıştır. Paralimpik oyunlardaki ilk savunma sporu judoyu takiben ikinci spor branşı taekwondo olmuştur.

Triatlon

Bedensel özel gereksinimli bireylerin katıldığı ve triatlondan uyarlanmış bir spordur. Birinci bölümünde 750 m yüzme, ikinci bölümünde 20 km bisiklet ve üçüncü bölümünde ise 5 kilometrelik koşu parkuru bulunmaktadır. Bisiklet bölümünde sporcular tandem, elle sürülen ve klasik bisiklet kullanabilirler. Koşu bölümünde sporcular tekerlekli sandalye kullanabilirler. İlk defa 2016 Rio Oyunları'nda paralimpik olmuştur.

Yüzme

1960 Roma Oyunları'ndan beri sırtüstü, kurbağalama, kelebek, serbest, karışık ve bayrak yarışları kategorilerinde kadın ve erkek sporcuların katıldığı popüler bir branştır.

Bedensel özel gereksinimli bireylerin katılımıyla başlamış, görme özel gereksinimli ve amputasyonu olan bireyler ilk defa 1976 Toronto Paralimpik Oyunları'na dahil edilmiştir.

Tekerlekli Sandalye Basketbol

II. Dünya Savaşı'ndan sonra gazilerin rehabilitasyonu amacı ile ortaya çıkmış ve klasik basketboldaki bazı kuralların uyarlanması ile oluşturulmuştur.

Takımlar 5'i sahada toplam 12 oyuncudan oluşmaktadır. Sahadaki takımın özel gereksinim sınıf puanı

14'ten büyük olamaz. Saha ölçüleri, pota yüksekliği ve oyun süresi bakımından klasik basketbolla aynıdır. Başarılı serbest atış 1 puan, başarılı saha içi atış 2 puan ve üç sayı çizgisinin gerisinden başarılı atış 3 puandır.

1960 Roma Oyunları'nda başlamış ve bedensel özel gereksinimli bireylerin katıldığı spor branşıdır. Hem kadın hem erkek (Flöre) ve erkek (Epe) sporcular katılabilmektedir. Sporcuların alt ekstremitelerinde özel gereksinimleri vardır ve tekerlekli sandalyelerde yarışırlar. Tekerlekli sandalyeler karşılaşma boyunca zeminle temas haldedir.

Tekerlekli Sandalye Ragbi

Basketbol ve hentbol disiplinlerinin harmanlanması ile 1970'lerde Kuadripleji (Serebral palsi tanılı bireylerde dört ekstremitenin de etkilendiği durum) tanılı sporcuların çabasıyla oluşturulmuştur. 1996 Atlanta Oyunları'nda tanıtılmış ve ilk kez 2000 Sidney Oyunları'nda paralimpik olmuştur.

Tekerlekli Sandalye Tenis

1988 Seul Oyunları'nda tek erkekler ve tek kadınlar klasmanında tanıtılmış, 1992 Barselona Oyunları'nda paralimpik olmuştur.

Klasik tenisten çok az farkı vardır. Saha ölçüleri, raket ölçüleri ve toplar aynıdır. Klasik tenisten en önemli farkı topun sahada iki kez sekmesine izin verilmesidir. Buna "iki kez sekme kuralı" denir.

PARALİMPİK KIŞ OYUNLARI

İlk paralimpik kış oyunları 1976 Ornskoldsvik, İsveç'te başlamıştır. Bunu sırası ile 1980 Geilo Norveç, 1984 Innsbruck Avusturya, 1988 Innsbruck Avusturya, 1992 Tignes Albertville Fransa, 1994 Lillehammer Norveç, 1998 Nagano Japonya, 2002 Salt Lake City Amerika, 2006 Torino İtalya, 2010 Vancouver Kanada, 2014 Sochi Rusya, 2018 PyeongChang Kore, 2022 Pekin Çin'de gerçekleştirilmiştir.

Alp Disiplini Kayak

II. Dünya Savaşı'ndan sonra gazilerin kayak yapmayı sürdürme isteklerinden doğmuştur. Bedensel ve görme özel gereksinimli kadın ve erkeklerin katıldığı bir spor disiplinidir.

İlk defa 1976 Ornskoldsvik, İsveç paralimpik kış oyunlarında slalom ve büyük slalom disiplinlerinde gerçekleştirilmiştir, 1984 Avusturya Oyunları'nda süper G eklenmiştir.

Biatlon

Bedensel özel gereksinimli sporcuların 1988 Innsbruck Avusturya'da ve görme özel gereksinimli sporcuların 1992 Tignes Albertville Fransa Oyunları'nda katıldığı bir branştır. Paralimpik biatlon serbest stilde kayaklı koşu ve atıcılık sporunun bir araya gelmesiyle gerçekleştirilmektedir.

Kros Kayak

İlk defa 1976 Ornskoldsvik, İsveç Paralimpik Kış Oyunları'na dahil edilmiştir. Bedensel ve görme özel gereksinimli sporcular katılabilmektedir. Görme özel gereksinimli sporcular rehber eşliğinde yarışırlar. Kadınlar ve erkekler klasik ve serbest teknikle içinde sprint, orta mesafe (10km) ve uzun mesafe (20km) olan, 1 km ile 30 km arasında değişen mesafelerde yarışabilirler. Sporcuların sınıflandırılmaları Alp Disiplini ile aynıdır. Pist düzlük, iniş ve tırmanma bölümlerinden oluşmaktadır.

Buz Hokeyi

Bedensel özel gereksinimli sporcuların katıldığı bu branş ilk defa 1994 Lillehammer Norveç kış oyunlarında paralimpik olmuştur. Sporcular sivri (dişli) uç ve bıçak uçları olan iki sopa kullanılmaktadırlar. Sporcular altından diskin geçebileceği en az 80 cm uzunluğunda ve oturma yüksekliği en az 20 cm olan çift bıçaklı kızaklarla kayarlar. Takımlar kaleci dahil altışar sporcudan oluşurlar. Oyun 15'er dakikalık 3 bölümden oluşmaktadır. Sporcuların sınıf olarak alt ekstremitelerinde belli düzeyde özel gereksinimleri vardır.

Snowboard

İlk defa 2014 Sochi Kış Oyunları'nda oynanan ve bedensel özel gereksinimli sporcuların katıldığı snowboard; kros, tümsekli slalom ve büyük slalom olmak üzere 3 disiplinde yarışmaktadır. Sporcular özel gereksinim durumlarına göre 3 sınıfa ayrılırlar; SB-LL-1, SB-LL-2, SB-UL.

Tekerlekli Sandalye Curling

İlk defa 2006 Torino Oyunları'nda yer almış ve bedensel özel gereksinimli kadın ve erkek sporcuların katıldığı spor branşıdır. Tekerlekli sandalye curling klasik curlingden ayıran en önemli özelliği, süpürme eyleminin yapılmamasıdır.